Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Busnes y Cynulliad

Canllawiau ar y modd priodol o gynnal busnes y Cynulliad

Cyhoeddwyd gan y Llywydd o dan Reol Sefydlog 6.17

Mehefin 2019

Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl, i ddeddfu ar gyfer Cymru, i gytuno ar drethi yng Nghymru, ac i ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r ddogfen hon ar wefan y Cynulliad Cenedlaethol: **www.cynulliad.cymru**

Gellir cael rhagor o gopïau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Ysgrifenyddiaeth y Siambr
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

Ffôn: **0300 200 6565**
E-bost: **UnedCydgysylltu@cynulliad.cymru**

© Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2019
Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difrïol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Busnes y Cynulliad

Canllawiau ar y modd priodol o gynnal busnes y Cynulliad

Cyhoeddwyd gan y Llywydd o dan Reol Sefydlog 6.17

Mehefin 2019

Canllawiau ar gynnal busnes y Cynulliad yn briodol

Wedi eu cyhoeddi gan y Llywydd o dan Reol Sefydlog 6.17 yn dilyn ymgynghoriad â'r Pwyllgor Busnes

Cynnwys

Darpariaethau Cyffredinol: Cyflwyno a Gosod 5

Cwestiynau 10

Cwestiynau Llafar ac Ysgrifenedig y Cynulliad 10

Cwestiynau Arweinwyr a Llefarwyr y Grwpiau 18

Datganiadau 20

Datganiadau llafar 20

Datganiadau 90 Eiliad 23

Datganiad ar y Gyllideb Ddrafft 25

Datganiadau ysgrifenedig 26

Cynigion a Gwelliannau 27

Cyffredinol 27

Tynnu gwelliant yn ôl 32

Confensiynau ar gyfer ymdrin â chynigion y gwrthbleidiau a gwelliannau i gynigion o'r fath 33

Dadleuon Brys 35

Dadleuon a gynigiwyd gan Aelodau unigol 38

Y Llywydd a'r Dirprwy Lywydd: Pleidleisio yn nhrafodion y Siambr (Canllawiau'r Llywydd) 43

Amser ar gyfer Dadleuon 45

Datganiadau Barn 51

Gosod dogfennau 53

Gweithdrefnau ac arferion perthnasol eraill 54

Egwyddorion ymddygiad yn y Siambr 54

Defnyddio deunydd clyweledol 58

Deiliaid swyddi 61

Ethol y Llywydd a'r Dirprwy Lywydd 61

Enwebu Prif Weinidog 63

Ethol Cadeirydd Pwyllgor 65

Atodiad 1 – Ffurf a Chynnwys Cwestiynau'r Cynulliad 68

Atodiad 2 – Enghreifftiau o gwestiynau agored a gyflwynwyd 70

Darpariaethau Cyffredinol: Cyflwyno a Gosod

Derbynioldeb Busnes

01. Y Llywydd yw'r awdurdod terfynol o ran derbynioldeb busnes, ond yn ymarferol mae'n dirprwyo'r awdurdod hwn i'r Swyddfa Gyflwyno. Gellir apelio i'r Llywydd ynghylch penderfyniad y Swyddfa Gyflwyno i wrthod derbyn eitem o fusnes. Nid oes proses ffurfiol ar gyfer apeliadau. Dylai Aelodau gysylltu â'r Llywydd yn uniongyrchol os nad ydynt yn fodlon â phenderfyniad gan y Swyddfa Gyflwyno.

Gweithdrefnau cyflwyno

02. Rhaid i fusnes gael ei gyflwyno naill ai drwy System y Swyddfa Gyflwyno neu drwy lenwi ffurflenni penodol, sydd ar gael ar y fewnrwyd neu gan y Swyddfa Gyflwyno, a gellir eu cyflwyno yn bersonol neu eu hanfon drwy e-bost at fewnflwch y Swyddfa Gyflwyno (SwyddfaGyflwyno@cynulliad.cymru).

03. Os cyflwynir unrhyw eitem o fusnes yn enw mwy nag un Aelod, rhaid i bob Aelod a gynhwysir ar y ffurflen naill ai gymeradwyo'r eitem a gyflwynwyd ar y cyd drwy System y Swyddfa Gyflwyno; llofnodi copi caled o'r ffurflen a'i roi i'r Swyddfa Gyflwyno neu anfon copi drwy e-bost at fewnflwch y Swyddfa Gyflwyno.

04. Caiff yr Aelodau awdurdodi Aelod arall neu aelod o'u staff i gyflwyno busnes ar eu rhan. Dylid hysbysu'r Swyddfa Gyflwyno am unrhyw awdurdodiad, a bydd y Swyddfa'n cadw rhestr o unrhyw awdurdodiad a roddir. Bydd y Swyddfa Gyflwyno yn sicrhau y rhoddir mynediad at System y Swyddfa Gyflwyno i unrhyw un sydd wedi ei awdurdodi i gyflwyno busnes ar ran Aelod cyn gynted â phosibl.

Cymraeg a Saesneg

05. Rhaid i unrhyw ddogfen a osodir neu unrhyw fusnes a gyflwynir gan y Llywydd, y Comisiwn, y Llywodraeth, unrhyw bwyllgor neu'r Prif Weithredwr a Chlerc gael ei osod neu ei gyflwyno yn Gymraeg a Saesneg, cyn belled ag y bo'n briodol o dan yr amgylchiadau ac yn rhesymol ymarferol. (Rheol Sefydlog 15.4)

Cyfnodau Rhybudd

06. Mae'r Rheolau Sefydlog yn pennu cyfnodau hysbysu ar gyfer cyflwyno eitemau busnes penodol. Rhaid cadw at y cyfnodau hysbysu a ganlyn oni bai bod y Rheolau Sefydlog yn nodi fel arall:

    I. Cwestiynau Llafar: Rhaid i gwestiynau i'r Prif Weinidog gael eu cyflwyno o leiaf dri diwrnod gwaith cyn eu bod i gael eu hateb; rhaid i gwestiynau i Weinidogion Cymru, y Cwnsler Cyffredinol a'r Comisiwn gael eu cyflwyno o leiaf bum diwrnod gwaith cyn eu bod i gael eu hateb (Rheol Sefydlog 12.59);

    II. Cwestiynau Ysgrifenedig: O leiaf bum diwrnod gwaith cyn eu bod i gael eu hateb (Rheol Sefydlog 14.3);

    III. Cynigion: O leiaf bum diwrnod gwaith cyn eu trafod (Rheol Sefydlog 12.20);

    IV. Gwelliannau: O leiaf dri diwrnod gwaith cyn bod y cynnig i'w drafod (Rheol Sefydlog 12.22); a

    V. Ychwanegu enw at gynnig neu welliant: Unrhyw adeg hyd at ddiwedd y diwrnod gwaith cyn bod y cynnig i fod i gael ei ystyried yn y Cyfarfod Llawn. (Rheol Sefydlog 12.21 a Rheol Sefydlog 12.22 (ii)).

Sylwer: Mae rheolau gwahanol yn gymwys i welliannau i Filiau. Am ragor o wybodaeth, cysylltwch â'r tîm clercio sy'n cefnogi'r Bil dan sylw.

07. Mae'r Rheolau Sefydlog yn darparu bod diwrnod gwaith yn cynnwys unrhyw ddiwrnod oni bai ei fod yn:

    I. Dydd Sadwrn neu ddydd Sul;

    II. Noswyl Nadolig, dydd Nadolig, dydd Iau Cablyd neu ddydd Gwener y Groglith;

    III. Diwrnod sy'n ŵyl banc yng Nghymru; neu

    IV. Unrhyw ddiwrnod a bennir yn ddiolchgarwch neu'n ddiwrnod o alaru cyhoeddus.

08. Yn ymarferol, mae hyn yn golygu, os yw cynnig am gael ei drafod yn ystod Cyfarfod Llawn dydd Mawrth, y dylai'r cynnig ddod i sylw'r Swyddfa Gyflwyno yn ystod ei oriau gwaith cytunedig heb fod yn hwyrach na'r dydd Mawrth blaenorol. Rhaid i welliant i'r cynnig hwn gyrraedd y Swyddfa Gyflwyno yn ystod ei oriau gwaith cytunedig heb fod yn hwyrach na'r dydd Iau blaenorol. Pan fydd gwyliau banc ac ati yn amharu ar hyn, bydd y terfyn amser hwn yn newid.

09. Mae derbyn unrhyw ddogfen neu fusnes gan y Clerc (yn y Swyddfa Gyflwyno) ar ddiwrnod gwaith yn ystod oriau cytunedig (gan gynnwys derbyn ar ffurf electronig) yn gyfystyr â gosod y ddogfen neu gyflwyno'r busnes (yn ôl fel y digwydd) (Rheol Sefydlog 15.5). Mae'r Llywydd wedi dyfarnu mai'r amser y bydd busnes yn cyrraedd y Swyddfa Gyflwyno sydd i'w ystyried, yn hytrach na'r amser y caiff busnes ei anfon. Bydd unrhyw fusnes sy'n cyrraedd y tu allan i'r oriau gwaith cytunedig ei gofnodi fel pe bai wedi ei gyflwyno neu ei osod y diwrnod gwaith canlynol.

Datgan Buddiannau Ariannol

10. Mae'n drosedd o dan adran 36 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 i Aelodau gymryd rhan mewn trafodion y Cynulliad o unrhyw fath heb gydymffurfio â darpariaethau Rheol Sefydlog 2 sy'n ymwneud â chofrestru a datgan buddiannau. Mae Rheolau Sefydlog 13.8A ac 17.24A hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i Aelodau ddatgan buddiannau perthnasol sy'n ymwneud â hwy neu unrhyw aelod o'r teulu y gallai eraill eu hystyried yn rhesymol i ddylanwadu ar gyfraniad yr Aelod. Felly, wrth gyflwyno busnes, dylai Aelodau'r Cynulliad ddatgan unrhyw fuddiant sydd ganddynt yn y mater dan sylw. Mae lle i wneud hyn ar y ffurflenni perthnasol. Caiff busnes a gyflwynir gyda datganiad o fuddiant perthnasol ei farcio â **[R]** ar y papur trefn. Os oes gan Aelod unrhyw amheuaeth, dylai ofyn am gyngor gan y Swyddfa Gyflwyno neu Gofrestrydd Buddiannau'r Aelodau.

Tynnu Busnes yn ôl

11. Caniateir i fusnes gael ei dynnu'n ôl gan yr Aelod neu'r sawl a awdurdodwyd i gyflwyno ar ran yr Aelod, trwy roi hysbysiad i'r Swyddfa Gyflwyno naill ai'n bersonol neu drwy e-bost. Mae angen dilyn y rheolau a ganlyn:

I. Caniateir i *gynigion* gael eu tynnu'n ôl ar unrhyw adeg cyn i'r cynnig gael ei wneud, ond dylid hysbysu'r Swyddfa Gyflwyno o leiaf ddwy awr ymlaen llaw.

II. Bydd y Swyddfa Gyflwyno yn hysbysu Aelodau'r Cynulliad am unrhyw fusnes a gaiff ei dynnu'n ôl ar unwaith yn electronig. Os nad yw busnes wedi'i dynnu'n ôl, caiff Aelod ystyried (fel dewis amgen) i beidio â gwneud y cynnig neu gynnig y gwelliant. Unwaith y bydd cynnig wedi ei wneud, neu'r gwelliant wedi'i gynnig dim ond â chytundeb unfrydol y Cynulliad y gellir ei dynnu'n ôl.

III. Unwaith y bydd Aelodau wedi ychwanegu eu henw i gynnig neu welliant, gallant hwy, neu'r sawl a awdurdodwyd i gyflwyno ar eu rhan, dynnu'r cynnig neu welliant yn ôl naill ai'n bersonol neu drwy e-bost ar unrhyw adeg cyn gwneud y cynnig neu gynnig y gwelliant, ond dylid hysbysu'r Swyddfa Gyflwyno o leiaf ddwy awr ymlaen llaw.

IV. Mae tynnu Cwestiynau Llafar yn ôl yn amharu ar allu'r Cynulliad i graffu ar Weinidogion, ac felly ni ddylai Aelodau ond gwneud hynny pan na allant fod yn bresennol yn y Cyfarfod Llawn oherwydd amgylchiadau annisgwyl na ellir eu hosgoi. Bydd y Llywydd yn disgwyl i Aelodau roi esboniad o'r rheswm dros dynnu cynnig neu welliant yn ôl. Ni ellir ond tynnu Cwestiynau Llafar yn ôl cyn dechrau'r Cyfarfod Llawn. Ni all y Swyddfa Gyflwyno dderbyn unrhyw geisiadau i dynnu'n ôl ar ôl y pwynt hwn a bydd y cwestiwn, yn hytrach, yn cael ei nodi fel cwestiwn 'heb ei ofyn'.

Ar ôl cael ei hysbysu y caiff cwestiwn llafar ei dynnu'n ôl, bydd y Swyddfa Gyflwyno yn cadarnhau i'r anfonwr fod y cais i dynnu'r cwestiwn yn ôl wedi ei dderbyn, ac yn hysbysu Is-adran Cabinet Llywodraeth Cymru yn ogystal ag Ysgrifenyddiaeth y Siambr a Chofnod y Trafodion.

Os caiff y cwestiwn ei dynnu'n ôl cyn dechrau'r Cyfarfod Llawn, dangosir bod y cwestiwn wedi ei dynnu'n ôl ar y rhestr o gwestiynau a gyhoeddir.

V. Caniateir tynnu *Cwestiynau Ysgrifenedig* yn ôl ar unrhyw adeg yn ystod oriau gwaith y Swyddfa Gyflwyno cyn y diwrnod y disgwylir iddynt gael eu hateb. Ni ellir trosi cwestiynau ysgrifenedig i gael ateb llafar.

VI. Caiff Aelod dynnu *Datganiadau Barn* yn ôl heb gyfeirio at unrhyw un o'r sawl sydd wedi tanysgrifio iddynt yn nes ymlaen. Fodd bynnag, os caiff datganiad ei osod ar y cyd gan ddau Aelod neu fwy, rhaid iddynt oll gytuno os yw'r datganiad i'w dynnu'n ôl. Caiff Aelodau hefyd dynnu eu henwau yn ôl fel tanysgrifwyr i ddatganiad neu unrhyw welliant ar unrhyw adeg.

Cwestiynau

Cwestiynau Llafar ac Ysgrifenedig y Cynulliad

Cyflwyniad

12. Ceir darpariaeth yn Rheolau Sefydlog 12 a 14 i Aelodau'r Cynulliad ofyn cwestiynau Llafar ac Ysgrifenedig y Cynulliad i'r Prif Weinidog, un o'r Gweinidogion, y Cwnsler Cyffredinol neu Gomisiwn y Cynulliad am unrhyw fater sy'n ymwneud â'u cyfrifoldebau. Mae'r Bennod hon yn egluro diben, ffurf a chynnwys Cwestiynau'r Cynulliad a'r gweithdrefnau cysylltiedig.

Diben

13. Diben cyflwyno Cwestiynau'r Cynulliad yw cael gwybodaeth neu bwyso am gamau gweithredu. Caiff Cwestiynau'r Cynulliad a'r atebion eu cyhoeddi yng Nghofnod y Trafodion, sef cofnod swyddogol y Cynulliad, ac felly maent yn fodd pwysig i Aelodau ddwyn Llywodraeth Cymru a Chomisiwn y Cynulliad i gyfrif.

14. Nid Cwestiynau'r Cynulliad yw'r unig ffordd y gall yr Aelodau gael gwybodaeth gan Lywodraeth Cymru. Yn dibynnu ar natur y wybodaeth a geisir, mae troi at y Gwasanaeth Ymchwil, cyflwyno ceisiadau o dan y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000, neu ysgrifennu'n uniongyrchol at Weinidogion i gyd yn opsiynau sydd ar gael i Aelodau. Gall Clercod ystyried atgoffa Aelodau o'r dewisiadau amgen hyn, yn enwedig pan fydd cwestiynau yn groes i'r drefn.

Categorïau Cwestiynau

15. Mae'r Rheolau Sefydlog yn cynnig tair ffordd o gael atebion i Gwestiynau'r Cynulliad:

- Cwestiynau i'w hateb ar lafar, a gaiff eu cyflwyno gyda'r bwriad o gael ateb ar lafar yn y Cynulliad yn ystod amser a gaiff ei neilltuo ar gyfer Cwestiynau mewn Cyfarfodydd Llawn;
- Cwestiynau i'w hateb yn ysgrifenedig, na roddir ateb ar lafar iddynt yn y Cynulliad. Yn hytrach, cânt eu hanfon yn ysgrifenedig yn uniongyrchol at yr Aelod Cynulliad a'u cyhoeddi yng Nghofnod swyddogol y Cynulliad wedi hynny;

- Cwestiynau Amserol, a gaiff eu cyflwyno ar fyr rybudd i'w hateb ar lafar yn y Cyfarfod Llawn ond na chaniateir iddynt gael eu gofyn oni bai bod y Llywydd yn fodlon bod y cwestiwn yn ymwneud â mater o arwyddocâd cenedlaethol, rhanbarthol neu leol, ac y byddai'n ddymunol cael ymateb cyflym iddo gan y Gweinidogion, a bod y mater dan sylw wedi codi ers i'r terfyn amser ar gyfer cyflwyno cwestiynau amserol yr wythnos flaenorol fynd heibio; a

- Cwestiynau Brys, a gaiff eu cyflwyno heb roi hysbysiad yn eu cylch (ond rhaid caniatáu 2 awr rhwng cyflwyno cwestiwn a'i ofyn) i'w hateb yn y Cyfarfod Llawn ac na chaniateir iddynt gael eu gofyn oni bai bod y Llywydd o'r farn bod y mater dan sylw yn fater o arwyddocâd cenedlaethol brys a bod angen i'r Llywodraeth ymateb iddo ar unwaith.

Gweithdrefnau – Rôl y Llywydd a'r Swyddfa Gyflwyno

16. Mae'r Llywydd yn gyfrifol am hwyluso'r gwaith o gyflwyno cwestiynau ac mae gan y Llywydd yr hawl i farnu ynghylch cynnwys a hyd cwestiynau ac a ydynt yn dderbyniadwy ai peidio (gweler Atodiad 1). Yn ymarferol, mae'r Llywydd wedi dirprwyo'r swyddogaethau hyn i'r Swyddfa Gyflwyno, er mai'r Llywydd ei hun yw'r awdurdod terfynol ar faterion o'r fath o hyd.

17. Mae Aelodau'r Cynulliad yn gyfrifol am ffurf a chynnwys eu cwestiynau, ond mae Clercod y Swyddfa Gyflwyno ar gael i gynnig cyngor cyfrinachol a diduedd i Aelodau am faterion o'r fath. Mae Atodiad 1 yn egluro'r meini prawf y bydd y Swyddfa Gyflwyno yn eu defnyddio wrth ystyried a yw Cwestiynau'r Cynulliad yn dderbyniadwy ai peidio. Os dyfernir nad yw cwestiwn yn dderbyniadwy, bydd y Swyddfa Gyflwyno yn egluro'r rhesymau pam y barnwyd ei fod yn groes i'r drefn, a bydd yn rhoi cymorth i newid y cwestiwn lle bo hynny'n bosibl er mwyn iddo gydymffurfio â'r drefn. Bydd y Swyddfa Gyflwyno yn cywiro mân gamgymeriadau o ran gramadeg a drafftio os oes angen.

Amserlen ar gyfer Cwestiynau Llafar

18. Bydd datgan a chyhoeddi busnes sydd i ddod, yn unol â Rheol Sefydlog 11.11, yn cynnwys dyddiad ac amser cwestiynau sydd i ddod i bob un o'r Gweinidogion, y Cwnsler Cyffredinol neu Gomisiwn y Cynulliad.

19. Ceir darpariaeth yn Rheol Sefydlog 12.56 i'r Prif Weinidog ateb cwestiynau unwaith ym mhob wythnos y bydd y Cynulliad yn cynnal Cyfarfod Llawn ac i'r

Gweinidogion, y Cwnsler Cyffredinol a Chomisiwn y Cynulliad ateb cwestiynau o leiaf unwaith ym mhob pedair wythnos y bydd y Cynulliad yn cynnal Cyfarfod Llawn. Yn ymarferol, caiff cwestiynau eu cymryd mewn cylch penodol a bennir gan Lywodraeth Cymru, ar wahân i gwestiynau i'r Comisiwn. Y Clerc i'r Pwyllgor Busnes fydd yn amserlennu'r cylch ar gyfer cwestiynau i'r Comisiwn.

20. Bydd y Swyddfa Gyflwyno yn atgoffa Aelodau ar ddiwedd pob wythnos o'r pleidleisiau ar gwestiynau llafar a gynhelir yr wythnos ganlynol.

21. Caiff dyddiadau cyflwyno penodol eu hamserlennu tua diwedd pob prif doriad fel bod modd ateb cwestiynau llafar yn ystod yr wythnos gyntaf yn dilyn toriad. Bydd y Swyddfa Gyflwyno yn creu rhestr o ddyddiadau ac amserau y mae wedi cytuno arnynt â'r Pwyllgor Busnes. Caiff y rhestr ei hanfon drwy e-bost at yr Aelodau.

Nifer a Threfn y Cwestiynau

22. Nid oes cyfyngiad ar nifer y Cwestiynau Ysgrifenedig y caiff Aelodau eu cyflwyno yn ystod tymor y Cynulliad.

23. Mae Rheol Sefydlog 12.63 yn darparu na chaiff Aelod gyflwyno ei enw i'r balot o dan Reol Sefydlog 12.61 fwy na ddwywaith ar gyfer cwestiwn llafar i Weinidog penodol neu i'r Cwnsler Cyffredinol (os yw'n ateb cwestiynau mewn perthynas ag unrhyw gyfrifoldebau y gall fod ganddo heblaw yn ei rôl fel swyddog cyfreithiol y Llywodraeth); a dim mwy nag unwaith ar gyfer cwestiynau i'r Prif Weinidog. Caiff Aelodau ddewis cyflwyno eu henwau unwaith yn unig i Weinidogion penodol os ydynt yn credu bod hynny'n briodol. Gallant dynnu eu hunain oddi ar y balot yn llwyr os ydynt yn dymuno gwneud hynny.

24. Ni chaiff Arweinwyr Pleidiau gyflwyno eu henwau i'r balot ar gyfer y Prif Weinidog.

25. Nid oes balot ar gyfer cwestiynau i'r Cwnsler Cyffredinol (mewn perthynas â'i gyfrifoldebau fel swyddog cyfreithiol) na Chomisiwn y Cynulliad. Caiff unrhyw Aelod gyflwyno hyd at ddau gwestiwn ar gyfer unrhyw sesiwn sydd wedi'i threfnu â'r Cwnsler Cyffredinol, ond dim ond un ar gyfer y Comisiwn.

26. Mae Rheol Sefydlog 12.64 yn nodi sut y penderfynir ar y drefn y caiff Cwestiynau Llafar eu hateb. Yn ymarferol, bydd y Swyddfa Gyflwyno yn gofyn i Aelodau gyflwyno eu henw cyn bob balot a gynhelir o dan Reol Sefydlog 12.61. Bydd y

Swyddfa Gyflwyno yn cynnal y balot ac yn cysylltu drwy e-bost â'r Aelodau hynny a ddaeth ymhlith yr 20 enw cyntaf ym mhob balot ac yn gofyn iddynt gyflwyno naill ai un neu ddau gwestiwn, fel y bo'n briodol, erbyn y terfyn amser y cytunwyd arno. Yna, bydd y Swyddfa Gyflwyno yn cymysgu'r enwau eto i bennu trefn derfynol y cwestiynau.

27. Dim ond y 12 cwestiwn cyntaf fydd yn mynd ymlaen i'w hateb a bydd yr wyth cwestiwn sy'n weddill yn methu. Yna, cyhoeddir trefn derfynol y cwestiynau ar wefan y Cynulliad a chaiff yr Aelodau wybod drwy e-bost beth yw rhif eu cwestiwn ar y papur trefn, neu os na chafodd eu cwestiwn ei ddethol o gwbl. Os na chaiff 12 o gwestiynau eu cyflwyno i Weinidog penodol, bydd unrhyw gwestiynau a ddaw i law ar ôl y terfyn amser a gyhoeddwyd, hyd at bum diwrnod gwaith cyn y mae disgwyl iddynt gael eu hateb, yn cael eu hychwanegu at y rhestr o gwestiynau a chânt eu gofyn yn y drefn y maent yn dod i law.

Y Weithdrefn ar gyfer Cwestiynau Llafar yn y Cyfarfod Llawn

28. Bydd y Llywydd yn dechrau'r cyfnod Cwestiynau drwy alw enw'r Aelod Cynulliad y mae ei gwestiwn yn dod gyntaf ar y rhestr. Bydd yr Aelod Cynulliad yn darllen y cwestiwn, ac ni ddylai fod yn wahanol i'r fersiwn a gyflwynwyd. Yna, bydd y Llywydd yn gwahodd y Prif Weinidog, un o'r Gweinidogion, y Cwnsler Cyffredinol neu aelod o'r Comisiwn, fel y bo'n briodol, i roi ateb.

29. Mae'r Llywydd wedi datgan bod yn rhaid i atebion fod yn gryno. Ni ddylent gael eu hehangu'n ddatganiadau. Fel eithriad, gellir cyhoeddi ateb i gwestiwn y mae angen ateb maith iddo yng Nghofnod y Trafodion, yn hytrach na'i roi ar lafar, ond dylai'r sawl sy'n ateb geisio rhoi ateb byr a defnyddiol ar lafar gan gyfeirio at yr ateb o sylwedd sy'n cael ei anfon at yr Aelod, ac yn cael ei gyhoeddi yn y Cofnod.

30. Os na fydd Aelod yn bresennol i ofyn ei gwestiwn llafar, bydd y Llywydd yn galw am y cwestiwn nesaf ar yr agenda. Os bydd Aelod yn gwybod ymlaen llaw na fydd yn gallu bod yn bresennol mewn Cyfarfod Llawn i ofyn cwestiwn y mae wedi'i gyflwyno, dylai dynnu'r cwestiwn yn ôl drwy roi gwybod i'r Swyddfa Gyflwyno.

31. Ar ôl cael ateb, bydd y Llywydd yn gwahodd yr Aelod a ofynnodd y cwestiwn gwreiddiol i ofyn cwestiwn dilynol (cwestiwn atodol) sy'n gysylltiedig â'r cwestiwn gwreiddiol. Pan fydd y cwestiwn atodol cyntaf wedi'i ateb, caiff y

Llywydd alw ar Aelodau eraill i ofyn cwestiynau atodol cysylltiedig. Y Llywydd yn unig sydd i benderfynu pwy gaiff ei alw i ofyn cwestiynau atodol, ac ni ellir herio'r penderfyniad.

32. Bydd unrhyw gwestiynau llafar na chânt eu hateb yn ystod y cyfnod a neilltuwyd ar gyfer cwestiynau llafar yn cael ateb ysgrifenedig ar yr un diwrnod. Os caiff pob cwestiwn ei ateb cyn i'r amser a neilltuwyd ddod i ben, bydd y Llywydd yn galw am yr eitem nesaf ar yr agenda.

Grwpio Cwestiynau

33. Efallai y bydd adegau pan fydd un o Weinidogion Cymru neu aelod o'r Comisiwn am roi un ateb sy'n ymdrin â mwy nag un cwestiwn os ydynt yn ymwneud â'r un pwnc neu bynciau tebyg iawn. Gelwir hyn yn 'grwpio'. Ar gyfer cwestiynau llafar, mater i'r sawl sy'n ateb y cwestiynau yw cynnig y dylid eu grwpio ond, yn y pen draw, y Llywydd fydd yn penderfynu a ddylid caniatáu hynny ai peidio. Ar gyfer cwestiynau ysgrifenedig, dim ond cwestiynau gan yr un Aelod y gellir eu grwpio. Nid yw'r Swyddfa Gyflwyno yn gyfrifol am grwpio cwestiynau ac ni fydd yn cynnig unrhyw gyngor am grwpio. Caiff unrhyw ymholiadau am grwpio eu cyfeirio at Ysgrifenyddiaeth y Siambr yn y lle cyntaf.

Trosglwyddo Cwestiynau

34. Os bydd swyddogion sy'n cynorthwyo Llywodraeth Cymru yn credu bod cwestiwn wedi'i gyfeirio at y Gweinidog anghywir, byddant yn rhoi gwybod i'r Aelod os oes bwriad i'w drosglwyddo ac yn egluro pam. Nid y Swyddfa Gyflwyno fydd yn gwneud y penderfyniad. Os caiff cwestiwn llafar ei drosglwyddo, bydd yr Aelod yn cael ateb ysgrifenedig, a bydd yn colli'r cyfle i gael ateb ar lafar yn y Cyfarfod Llawn. Yr arfer yw na chaiff cwestiynau eu trosglwyddo y tu allan i oriau'r Swyddfa Gyflwyno (fel y cytunwyd arnynt gan y Pwyllgor Busnes), ddau ddiwrnod gwaith cyn y mae disgwyl iddynt gael eu hateb.

35. Pan gaiff cwestiwn ei drosglwyddo, bydd swyddogion sy'n cynorthwyo Llywodraeth Cymru yn anfon hysbysiad ffurfiol at yr Aelod ac i'r Swyddfa Gyflwyno, a fydd yn defnyddio'r wybodaeth fel cynsail er mwyn osgoi achosion o drosglwyddo yn y dyfodol.

Cyhoeddi Cwestiynau ac Atebion Llafar ac Ysgrifenedig

36. Bydd y Swyddfa Gyflwyno yn rhoi cyfeirnod unigryw i gwestiynau. Caiff y 12 Cwestiwn Llafar a gaiff eu dewis yn y broses gymysgu eu cyhoeddi yn y drefn y cânt eu hateb. Caiff atebion i Gwestiynau Llafar eu cyhoeddi yng Nghofnod y Trafodion. Caiff Cwestiynau Ysgrifenedig eu cyhoeddi y diwrnod ar ôl iddynt gael eu cyflwyno a chânt eu rhestru yn ôl portffolio pob Gweinidog. Cyhoeddir yr atebion i Gwestiynau Ysgrifenedig yn y papur trefn lle nodwyd y cwestiwn perthnasol yn gyntaf.

Gwelliannau i gwestiynau a gyflwynwyd

37. Caiff Aelodau gywiro mân wallau argraffu mewn cwestiynau a gyflwynwyd i'w hateb yn ysgrifenedig neu ar lafar hyd at un diwrnod cyn y mae disgwyl i'r cwestiwn gael ei ateb. Ni dderbynnir gwelliannau sylweddol a fyddai'n newid cynnwys neu natur y cwestiwn.

Cwestiynau Amserol

38. Ceir darpariaeth yn Rheol Sefydlog 12.68A i Aelodau ofyn cwestiynau amserol i aelod o'r Llywodraeth er na roddwyd yr hysbysiad arferol yn eu cylch.

39. Dim ond pan fo'r Llywydd yn fodlon bod cwestiwn yn ymwneud â mater o bwys cenedlaethol, rhanbarthol neu leol y byddai'n ddymunol cael ymateb iddo ar frys gan Weinidog, y caniateir gofyn cwestiwn amserol. Bydd y Llywydd hefyd yn disgwyl bod pwnc y cwestiwn amserol yn rhywbeth sydd wedi codi ers i'r terfyn amser ar gyfer cyflwyno cwestiynau amserol yr wythnos flaenorol fynd heibio.

40. Mae'r Pwyllgor Busnes wedi neilltuo amser ar gyfer cwestiynau amserol yn syth ar ôl y cwestiynau llafar yn y Cyfarfod Llawn ar ddydd Mercher. Caiff Aelodau wneud cais i ofyn cwestiynau amserol rhwng 9.00 ar ddydd Llun a 10.00 ar ddydd Mercher. O dan amgylchiadau eithriadol, caiff y Llywydd ystyried ceisiadau am gwestiynau amserol a gyflwynir ar ôl y terfyn amser hwn os ydynt yn ymwneud â mater sydd wedi codi ers y terfyn amser am 10.00. Dim ond un cais i ofyn cwestiwn amserol y caiff Aelodau ei gyflwyno bob wythnos a rhaid iddynt ddilyn yr un rheolau â holl gwestiynau'r Cynulliad o safbwynt ffurf, cynnwys a threfn. Er y gall Aelod sydd wedi cyflwyno Cwestiwn Amserol ei dynnu'n ôl wedyn a chyflwyno un arall, mae'n bosib y bydd y Llywydd yn rhoi llai o flaenoriaeth i Aelodau sy'n gwneud hynny, yn arbennig os yw Aelodau eraill wedi cyflwyno Cwestiynau Amserol ar yr un pwnc.

41. Pan gaiff cais ei wneud i ofyn cwestiwn amserol, bydd y Swyddfa Gyflwyno yn dosbarthu'r cais i swyddogion y Llywodraeth er gwybodaeth ac yn rhoi gwybod i'r Llywydd fod cais wedi'i wneud. Y Llywydd yn unig fydd yn penderfynu a fydd ceisiadau o'r fath yn cael eu derbyn ai peidio.

42. Os bydd y Llywydd yn fodlon bod y cais yn bodloni'r meini prawf a nodir uchod, ac yn penderfynu caniatáu i'r Aelod ofyn y cwestiwn yn ystod yr amser a neilltuwyd ar gyfer cwestiynau amserol ar ddydd Mercher, bydd y Swyddfa Gyflwyno yn rhoi gwybod i'r Aelod a'r Llywodraeth yn syth. Y Llywodraeth fydd yn penderfynu pa Weinidog neu Ddirprwy Weinidog fydd yn ateb y cwestiwn. Yn ogystal, bydd y Swyddfa Gyflwyno yn rhoi gwybod i bob Aelod Cynulliad pa gwestiynau amserol a dderbyniwyd cyn i'r Cyfarfod Llawn perthnasol ddigwydd, a chaiff y cwestiynau eu cyhoeddi ar agenda'r Cyfarfod Llawn.

43. Y Llywydd fydd yn penderfynu sawl cwestiwn amserol i'w ddethol ar gyfer yr amser a neilltuwyd. Ni fydd yn rhaid i'r Llywydd ddethol unrhyw gwestiwn amserol os nad yw'n bodloni'r meini prawf a nodir uchod, hyd yn oed os mai dyna'r unig gwestiwn a gyflwynir yr wythnos honno.

Cwestiynau Brys

44. Mae darpariaeth yn Rheol Sefydlog 12.67 i Aelodau ofyn cwestiwn brys heb roi hysbysiad yn ei gylch yn y Cyfarfod Llawn os bydd y Llywydd yn fodlon ei fod yn fater o arwyddocâd cenedlaethol brys, a'i fod yn ymwneud â mater sydd wedi codi'n sydyn y mae angen i'r Llywodraeth ymateb iddo ar unwaith. Y Llywydd fydd yn penderfynu a gaiff cwestiynau brys eu gofyn, a pha bryd y cânt eu gofyn, ond byddant yn cael eu cynnwys yn amserlen y Cyfarfod Llawn fel yr eitem gyntaf o fusnes fel arfer. O dan y Rheolau Sefydlog, rhaid i o leiaf ddwy awr fynd heibio ar ôl gwneud cais am gwestiwn brys cyn bod y cwestiwn hwnnw'n cael ei ofyn. Rhaid i gwestiynau brys ddilyn yr un rheolau â holl gwestiynau'r Cynulliad o safbwynt ffurf, cynnwys a threfn.

45. Pan gaiff cais ei wneud, bydd y Swyddfa Gyflwyno yn dosbarthu'r cais i swyddogion y Cynulliad a'r Llywodraeth i gael cyngor ac yn rhoi gwybod i'r Llywydd bod cais wedi'i wneud. Y Llywydd yn unig fydd yn penderfynu a fydd ceisiadau o'r fath yn cael eu derbyn ai peidio. Caiff y Llywydd ymgynghori â'r aelod perthnasol o'r Llywodraeth neu'r Comisiwn ynghylch unrhyw fater o arwyddocâd cenedlaethol brys, ond nid oes yn rhaid i'r Llywydd wneud hynny.

46. Os bydd y Llywydd yn fodlon bod y cais yn bodloni'r meini prawf o ran bod yn fater brys ac yn un sydd o arwyddocâd cenedlaethol, ac os bydd yn penderfynu caniatáu i'r Aelod ofyn y cwestiwn yn y Cyfarfod Llawn nesaf sydd ar gael, bydd y Swyddfa Gyflwyno yn rhoi gwybod i'r Aelod yn syth, ynghyd â'r aelod priodol o'r Llywodraeth neu'r aelod priodol o'r Comisiwn. Yn ogystal, bydd y Swyddfa Gyflwyno yn rhoi gwybod i holl Aelodau'r Cynulliad fod cwestiwn brys wedi'i dderbyn.

Cwestiynau Arweinwyr a Llefarwyr y Grwpiau

Trefn

47. Mae'r drefn ar gyfer Cwestiynau'r Arweinwyr a Chwestiynau Llefarwyr y Grwpiau yn debyg iawn, ac mae'n gweithio fel a ganlyn:

- yn ystod y Cwestiynau i'r Prif Weinidog, bydd arweinydd pob un o grwpiau'r gwrthbleidiau yn cael eu galw i ofyn cwestiynau heb hysbysiad i'r Prif Weinidog. Mae'r un confensiwn yn berthnasol i gwestiynau llefarwyr grwpiau'r gwrthbleidiau i'r Gweinidogion portffolio yn ystod eu sesiynau holi llafar. Y Llywydd sydd i benderfynu ar nifer y cwestiynau a ofynnir;
- ni fydd cwestiynau'r arweinwyr na chwestiynau'r llefarwyr yn cael eu cyflwyno ymlaen llaw ac ni fydd y prif gwestiwn yn cael ei gyhoeddi ar yr agenda, felly gallant fod ar unrhyw fater yn achos y Prif Weinidog, neu unrhyw fater o fewn portffolio'r Gweinidog neu Arweinydd y Tŷ yn ystod eu sesiynau holi hwy;
- bydd agenda'r Cyfarfod Llawn yn nodi pryd y bydd arweinwyr neu lefarwyr yn cael eu galw i ofyn eu cwestiynau – bydd hyn fel arfer ar ôl Cwestiwn 2;
- bydd hawl gan lefarwyr i fod yn rhan o'r balot ac i gyflwyno cwestiwn yn y ffordd arferol, ac i ofyn am gwestiynau atodol i gwestiynau eraill a gyflwynir, ond byddant yn cael llai o flaenoriaeth wrth gael eu galw i ofyn cwestiynau atodol;
- ni chaiff arweinwyr y pleidiau fod yn rhan o'r balot ar gyfer Cwestiynau i'r Prif Weinidog, ond mae hawl ganddynt i fod yn rhan o'r balot ar gyfer yr holl gwestiynau llafar eraill.
- Nid oes amser penodol ar gyfer cwestiynau gan arweinwyr a llefarwyr, ond mae'r Llywydd yn disgwyl i'r cwestiynau fod yn rhai byr, ac, ar wahân i amgylchiadau annisgwyl, disgwylir i lefarwyr ddefnyddio eu cwestiynau i ddilyn thema gyffredinol.

Y drefn

48. Caiff yr Arweinwyr a'r Llefarwyr eu galw yn unol â'r drefn y cytunwyd arni gan y Pwyllgor Busnes.

Hysbysu ynghylch llefarwyr

49. Nid yw portffolios llefarwyr grwpiau'r pleidiau yn cyfateb yn union â phortffolios y Gweinidogion, ac felly ar gyfer rhai sesiynau cwestiynau llafar y Cynulliad efallai y bydd gan grŵp fwy nag un Aelod a allai gyflawni rôl y llefarydd.

50. Cytunodd y Pwyllgor Busnes mai dim ond un Aelod a gaiff gyflawni rôl y llefarydd mewn unrhyw sesiwn cwestiynau llafar y Cynulliad; h.y. bydd yn rhaid i'r un Aelod ofyn yr holl gwestiynau.

Dirprwy Weinidogion

51. Y disgwyliad cyffredinol yw y bydd y Gweinidog yn ateb cwestiynau'r llefarwyr, oni fydd yn amlwg ar unwaith bod y cwestiynau'n ymwneud â maes y mae'r Dirprwy Weinidog yn gyfrifol amdano. Mater i'r Gweinidog a'r Dirprwy fydd penderfynu pwy ddylai ateb.

Hysbysu'r Llywodraeth

52. Cytunodd y Pwyllgor Busnes y dylai'r llywodraeth gael hysbysiad ymlaen llaw o bwy fydd yn cyflawni rôl y llefarydd ar gyfer pob plaid yn ystod sesiwn Cwestiynau Llafar y Cynulliad. Yn dilyn newidiadau i Gyfrifoldebau Gweinidogion ym mis Ionawr 2019, dywedodd y Llywydd wrth y Rheolwyr Busnes os bydd unrhyw lefarwyr am holi Dirprwy Weinidog, y dylent drafod hyn yn breifat gyda'r llywodraeth neu'r Gweinidog perthnasol ymlaen llaw, ac y dylent roi gwybod i'r Llywydd drwy'r blwch negeseuon e-bost 'Plenary Requests'.

Dirprwyon

53. Os na all Aelod fynd i sesiwn cwestiynau llafar y Cynulliad lle y byddai fel arfer yn cyflawni rôl arweinydd neu lefarydd ei grŵp ar fater penodol, caiff Aelod arall nad oes ganddo gyfrifoldeb penodol dros unrhyw ran o bortffolio'r Gweinidog gymryd ei le. Dim ond yn absenoldeb y llefarydd/llefarwyr arferol y bydd y Llywydd yn disgwyl i ddirprwyon o'r fath gymryd rhan.

Datganiadau

Datganiadau llafar

Mathau o ddatganiad llafar

54. Yn unol â Rheol Sefydlog 12.50, caiff yr unigolion a ganlyn wneud datganiadau llafar:

- Llywydd y Cynulliad;
- aelod o Lywodraeth Cymru;
- aelod o Gomisiwn y Cynulliad ynghylch unrhyw fater sy'n dod o fewn cyfrifoldebau'r Comisiwn;
- unrhyw Aelod arall, pan fo pwnc y datganiad yn ymwneud â swyddogaeth y Cynulliad y mae'n gyfrifol amdani, gyda chytundeb y Llywydd (mae hyn yn cynnwys, er enghraifft, datganiadau gan Gadeiryddion Pwyllgorau a datganiadau cychwynnol ar ddarn o ddeddfwriaeth arfaethedig Aelod gan yr Aelod sy'n Gyfrifol am y ddeddfwriaeth honno).

55. Mae'r Datganiad a Chyhoeddiad Busnes yn fath penodol arall o ddatganiad llafar. Mae'r Datganiad a Chyhoeddiad Busnes yn nodi busnes y Cyfarfod Llawn am gyfnod o dair wythnos. Mae'r wythnos gyntaf yn cynnwys y busnes y cytunwyd arno ar gyfer Cyfarfodydd Llawn yr wythnos ganlynol. Rhoddir rhestrau amlinellol o fusnes y ddwy wythnos ar ôl hynny sy'n destun newid.

56. Caiff y Datganiad a Chyhoeddiad Busnes ei wneud yn y Cyfarfod Llawn bob wythnos gan y Gweinidog sy'n gyfrifol am fusnes y llywodraeth, yn unol â Rheol Sefydlog 11.11. Caniateir i Aelodau ofyn cwestiynau am y Datganiad a Chyhoeddiad Busnes. Mae hwn yn gyfle i Aelodau wneud cais i'r llywodraeth wneud datganiad neu gynnal dadl yn y Siambr ar fater sydd o bwys i'r Aelod, a rhaid geirio cyfraniadau Aelodau fel hyn. O ran datganiadau eraill, rhaid i Aelodau ofyn cwestiynau yn hytrach na gwneud areithiau hir. Ni ddylai Aelodau ddefnyddio'r Datganiad a Chyhoeddiad Busnes i holi'r Gweinidog am faterion sy'n ymwneud â threfnu busnes heblaw busnes y Llywodraeth na materion eraill sy'n gyfrifoldeb i'r Pwyllgor Busnes.

Hysbysiad o ddatganiadau llafar

57. Yn unol â Rheol Sefydlog 12.16, caiff y Llywydd, aelod o Lywodraeth Cymru neu aelod o Gomisiwn y Cynulliad wneud datganiad yn y Cyfarfod Llawn heb hysbysiad. Yn ymarferol, mae hyn yn golygu y gellir eu hychwanegu at agenda'r Cyfarfod Llawn ar unrhyw adeg. Mae hyn yn wahanol i'r drefn ar gyfer dadleuon neu benderfyniadau ar gynigion, lle gofynnir am bum diwrnod o rybudd.

Amseru a hyd datganiadau llafar

58. Fel arfer, nodir terfyn amser ar gyfer hyd datganiadau ar agenda'r Cyfarfod Llawn. Ni fydd datganiadau yn hwy na 1,000 o eiriau fel rheol, neu 10 munud, er mwyn caniatáu digon o amser i'r Aelodau ofyn cwestiynau i'r Aelod sy'n cyflwyno'r datganiad.

Cwestiynau ar ddatganiadau llafar

59. Yn unol â Rheol Sefydlog 12.51, caiff y Llywydd ganiatáu i gwestiynau gael eu gofyn i Aelod sy'n gwneud datganiad.

60. Fel rheol, caiff llefarwyr y grwpiau eu galw'n gyntaf i ofyn cwestiynau, ac yna unrhyw Aelod arall sydd wedi nodi yr hoffai siarad. Caiff Aelodau eu galw yn ôl disgresiwn y Llywydd.

61. Nid yw cyfraniadau gan unigolion yn ddarostyngedig i derfyn amser penodol. Y drefn arferol erbyn hyn yw bod llefarwyr y grwpiau yn cael caniatâd i roi cyflwyniad byr cyn gofyn eu cwestiynau. Dylai siaradwyr eraill ofyn uchafswm o ddau gwestiwn a dylai'r cwestiynau hynny fod yn gryno.

Ymyrryd ar ddatganiadau llafar

62. Yn ôl confensiwn, ni ddylai Aelodau ymyrryd fel arfer pan fydd Aelod yn gwneud datganiad.

Datganiadau personol

63. Yn unol â Rheol Sefydlog 12.52, caiff y Llywydd ganiatáu i Aelod wneud datganiad personol os bydd y Llywydd wedi cael hysbysiad ysgrifenedig ymlaen llaw o fwriad yr Aelod i wneud hynny.

64. Mae Rheol Sefydlog 12.53 yn ei gwneud yn ofynnol i ddatganiadau personol fod yn fyr ac yn ffeithiol. Mae hefyd yn nodi na chaiff datganiadau personol fod yn destun dadl. Yn ymarferol, mae hyn yn golygu na ellir galw ar unrhyw Aelod arall i gyfrannu at eitem o fusnes o'r fath.

65. Yn ymarferol, ni wnaed llawer o ddatganiadau personol ond yn y Pumed Cynulliad defnyddiwyd y Rheol Sefydlog hon i alluogi Aelodau i wneud 'datganiadau 90 eiliad', a chaiff amser ei neilltuo ar gyfer datganiadau o'r fath bob dydd Mercher.

Datganiadau gan gadeiryddion pwyllgorau

66. Mae Rheol Sefydlog 12.50 yn nodi y caiff y Llywydd, aelod o'r llywodraeth neu aelod o'r Comisiwn wneud datganiadau, neu:

> unrhyw Aelod arall, lle mae pwnc y datganiad yn ymwneud â swyddogaeth y Cynulliad y mae'n gyfrifol amdani, gyda chytundeb y Llywydd.

67. Caiff cadeiryddion pwyllgorau wneud datganiad o dan y ddarpariaeth hon i roi gwybod i'r Cynulliad am waith a blaenoriaethau eu pwyllgorau.

68. Gall datganiadau gan gadeiryddion pwyllgorau gyflawni diben gwahanol i ddadleuon ar adroddiadau pwyllgorau, a gellir eu defnyddio, er enghraifft, i:

- bennu cwmpas ymchwiliad gan bwyllgor ar ddechrau'r broses;
- pennu cwmpas blaenraglen waith pwyllgor; a
- rhoi diweddariad ar argymhellion a wnaed gan bwyllgor.

69. Mater i gadeiryddion, gan ymgynghori â'u pwyllgorau, yw penderfynu pryd yr hoffent wneud datganiad. Bydd disgwyl i gadeiryddion, neu dimau clercio sy'n gweithio ar eu rhan, ofyn am amser am ddatganiad o leiaf bythefnos cyn gwneud y datganiad hwnnw er mwyn iddo gael ei gynnwys ar y Datganiad a Chyhoeddiad Busnes.

70. Dyrennir 30 munud ar gyfer yr eitem fel arfer.

71. Bydd strwythur y datganiad yr un fath â'r drefn ar gyfer datganiad gan y Llywodraeth: ar ôl clywed y datganiad, bydd cyfle i Aelodau ofyn cwestiynau, gyda Chadeirydd y pwyllgor yn ymateb i bob un yn ei dro.

72. Er bod hawl gan aelodau'r Llywodraeth i holi Cadeirydd y pwyllgor fel pob Aelod arall, nid yw'n ofynnol i'r Llywodraeth ymateb.

73. Fel mater o gwrteisi i'r Aelodau, disgwylir fel arfer y byddant yn cael copi o'r datganiad drwy e-bost, yn Gymraeg ac yn Saesneg, cyn iddo gael ei gyflwyno.

Datganiadau 90 Eiliad

Strwythur

74. Mae datganiadau 90 eiliad yn eitem reolaidd ar agenda'r Cyfarfod Llawn ar ddydd Mercher, yn syth ar ôl y cwestiynau.

75. Neilltuir cyfanswm o bum munud ar gyfer yr eitem a chaiff Aelodau siarad am gyfanswm o funud a hanner. Felly, caiff o leiaf dri Aelod ei alw bob wythnos.

76. Nid oes cyfle i Aelodau eraill ofyn cwestiynau dilynol ac nid yw'n ofynnol i'r llywodraeth nac unrhyw un arall ymateb.

Y weithdrefn

77. Gellir gwneud datganiadau 90 eiliad o dan Reolau Sefydlog 12.52 a 12.53, sy'n nodi y caiff y Llywydd ganiatáu i Aelod wneud datganiad personol, bod yn rhaid i ddatganiadau o'r fath fod yn fyr ac yn ffeithiol, ac na ddylent fod yn destun dadl.

78. Caiff unrhyw Aelod wneud datganiad 90 eiliad ar unrhyw bwnc sy'n peri pryder a gellid defnyddio'r amser, er enghraifft, ar gyfer:

- trafod materion sy'n peri pryder i etholwyr;
- tynnu sylw at faterion lleol;
- nodi dathliadau neu ddyddiadau pwysig;
- talu teyrngedau.

79. Mae'r rheolau arferol o ran trefn yn gymwys i Ddatganiadau Aelodau, gan gynnwys sub judice a dirmyg llys. Bydd y Llywydd yn galw i drefn unrhyw Aelod sy'n camddefnyddio'r fraint o gael ei alw i siarad. Gan nad oes hawl i ateb datganiad, ni ddylid eu defnyddio i wneud ymosodiad personol ar Aelodau eraill neu unigolion y tu allan i'r Siambr na allant amddiffyn eu hunain, ac ni ddylid eu defnyddio fel ffordd o ofyn cwestiynau. Ni ddylid eu defnyddio ychwaith i godi materion y gellid eu codi'n briodol drwy weithdrefnau busnes eraill; byddai'r materion hyn yn cynnwys pynciau sy'n ymwneud â swyddogaethau Gweinidogol sy'n agored i waith craffu drwy ddulliau eraill.

Gwneud cais i wneud datganiad

80. Mae'n rhaid gwneud cais i'r Llywydd cyn canol dydd ar y dydd Mercher y bydd Aelod am wneud datganiad.

81. Wrth wneud cais i wneud datganiad, dylai Aelodau egluro'n fras y pwnc y maent yn bwriadu siarad amdano. Os bydd nifer fawr o Aelodau'n gwneud cais i siarad ar yr un diwrnod, bydd y Llywydd yn defnyddio disgresiwn i ddewis datganiadau ar sail y wybodaeth a ddarparwyd.

82. Caiff Aelodau wybod ymlaen llaw os yw'r Llywydd yn bwriadu eu galw i wneud datganiad 90 eiliad.

Defnyddio deunydd clyweledol

83. Caiff Aelodau ddefnyddio lluniau neu fideo i gyd-fynd â'u datganiad, ond ni ddylai unrhyw ddeunydd o'r fath gynnwys trac sain.

Datganiad ar y Gyllideb Ddrafft

84. Mae Rheol Sefydlog 20.8 yn nodi y caiff un o Weinidogion Cymru wneud datganiad am y gyllideb ddrafft yn y Cyfarfod Llawn cyn gynted â phosibl ar ôl i gynigion amlinellol y gyllideb gael eu gosod, ac y gellir trafod y datganiad.

85. Caiff Aelodau drafod y datganiad, yn hytrach na gofyn cwestiynau yn ei gylch yn unig.

86. Yn y lle cyntaf, bydd y Llywydd yn galw ar y Gweinidog i wneud y datganiad, y disgwylir iddo barhau hyd at 15 munud.

87. Yna bydd y Llywydd yn galw'r siaradwyr eraill yn eu tro. Caiff y siaradwr cyntaf o bob grŵp hyd at 10 munud; ar ôl hynny, caniateir hyd at bum munud yr un i'r siaradwyr eraill yn y ffordd arferol. Er na chyfyngir Aelodau i ofyn cwestiynau yn unig, dylai eu cyfraniadau gynnwys cwestiwn neu gwestiynau.

88. Ni wahoddir y Gweinidog i ymateb i bob cyfraniad yn ei dro fel sy'n digwydd fel arfer yn achos datganiadau; yn lle hynny, fe'i gelwir i ymateb i bob cyfraniad ar ddiwedd yr eitem, a bydd ganddo hyd at 10 munud i wneud hynny.

89. Caniateir ymyriadau, ac eithrio pan fydd y Gweinidog yn gwneud y datganiad cychwynnol.

Datganiadau ysgrifenedig

90. Yn unol â Rheolau Sefydlog 14.6 a 14.7, caiff y Llywodraeth neu'r Comisiwn gyhoeddi datganiadau ysgrifenedig ynghylch unrhyw fater o fewn eu cyfrifoldebau priodol.

91. Cyhoeddir pob datganiad ysgrifenedig ar wefan y Cynulliad ynghyd â Chofnod y Trafodion. Cyhoeddir datganiadau ysgrifenedig gan y llywodraeth ar wefan y llywodraeth hefyd.

Cynigion a Gwelliannau

Cyffredinol

92. Rhaid i'r busnes yn y Cyfarfodydd Llawn fynd yn ei flaen ar sail y cynigion a wneir, ac eithrio'r canlynol:

    I. datganiadau;

    II. cyflwyno Aelodau newydd;

    III. teyrngedau coffa i gyn-Aelodau ac eraill;

    IV. cwestiynau llafar;

    V. materion ar gyfer dadleuon brys; a

    VI. phynciau ar gyfer dadl fer.

93. Gellir cynnig gwelliannau i unrhyw gynnig oni bai bod y Rheolau Sefydlog yn nodi fel arall. Yn gyffredinol, caiff unrhyw Aelod gyflwyno cynigion a gwelliannau (er y gall fod gwaharddiadau penodol ar gyfer rhai mathau o gynigion a gwelliannau – e.e. Cynigion Cyllideb Blynyddol). Mae Rheolau Sefydlog 12.19 i 12.49 yn rhoi amlinelliad o'r prif weithdrefnau sy'n ymwneud â chynigion a gwelliannau a dylid cyfeirio atynt ynghyd â'r ddogfen hon.

94. Yn unol â Rheolau Sefydlog 12.21 a 12.22 caiff Aelod nodi ei gefnogaeth ar gyfer unrhyw gynnig neu welliant drwy ychwanegu ei enw iddo. Rhaid i unrhyw Aelod sydd am ychwanegu ei enw i gynnig neu welliant hysbysu'r Swyddfa Gyflwyno cyn diwedd y diwrnod gwaith olaf cyn i'r cynnig neu'r gwelliant hwnnw gael ei drafod.

Trefn

95. Rhaid i bob cynnig a gwelliant gael eu cyflwyno naill ai drwy system y Swyddfa Gyflwyno neu ar y ffurflen benodedig, sydd ar gael ar y Fewnrwyd ac ar ffurf copi caled gan y Swyddfa Gyflwyno. Gellir hefyd ychwanegu enwau at gynnig neu welliant penodol drwy system y Swyddfa Gyflwyno neu drwy ddefnyddio'r un ffurflen benodedig.

96. Nid oes rheolau cadarn ynglŷn â fformat cynigion. Fodd bynnag, dylid defnyddio'r confensiwn rhifo sydd i'w weld yn y cynnig enghreifftiol isod cyn

belled ag y bo'n rhesymol ymarferol. Mae'r fformat hwn yn dilyn y confensiwn a fabwysiadwyd yn flaenorol, ac mae'n ei gwneud yn haws disgrifio pa rannau o gynigion y cyfeirir atynt mewn unrhyw welliannau.

Cynnig enghreifftiol

Cynnig bod Cynulliad Cenedlaethol Cymru:

1. dyma ble y dylid nodi'r haen gyntaf o bwyntiau bwled mewn cynnig; a

2. dylid rhoi rhifau'r haen gyntaf:

    a) dyma ble y dylid nodi'r ail haen o bwyntiau bwled mewn cynnig; a

    b) dylid defnyddio llythrennau ar gyfer yr ail haen:

        i) dyma ble y dylid nodi'r drydedd haen o bwyntiau bwled mewn cynnig; a

        ii) dylid defnyddio rhifolion Rhufeinig ar gyfer y drydedd haen.

Gwelliant enghreifftiol

Yn is-bwynt 2 (b) (ii) ar ôl "dylid", mewnosoder "bob amser".

Mathau o gynnig: Cynigion â Dyddiad Trafod/Cynigion heb Ddyddiad Trafod

97. Caiff cynigion eu derbyn a'u cyhoeddi naill ai fel “Cynigion â Dyddiad Trafod” neu fel “Cynigion heb Ddyddiad Trafod”. “Cynnig â Dyddiad Trafod” yw un lle y mae dyddiad penodol ar gyfer dadl ar bwnc y cynnig wedi'i gynnwys yn y datganiad neu'r cyhoeddiad busnes a wnaed yn unol â Rheol Sefydlog 11.11. Cynigion heb Ddyddiad Trafod yw rhai lle na chytunwyd ar ddyddiad ar gyfer dadl eto.

98. Dylid nodi nad yw'r Rheolau Sefydlog yn nodi unrhyw wahaniaeth rhwng y ddau fath hyn o gynnig. Fodd bynnag, mae hwn yn gonfensiwn sefydledig i wahaniaethu rhwng busnes y cytunwyd arno a busnes arfaethedig arall.

99. Er y gellir cyflwyno “Cynnig heb Ddyddiad Trafod” unrhyw bryd, ni ellir ei drafod hyd nes y bydd y cyfnod hysbysu arferol ar gyfer y cynnig dan sylw wedi dod i

ben a rhaid iddo gydymffurfio â'r Rheolau Sefydlog ym mhob ffordd arall. Mae cyfnodau hysbysu yn dechrau ar y diwrnod y caiff cynigion eu cyflwyno. Efallai y bydd Aelodau am ystyried gofyn am ganiatâd y Pwyllgor Busnes i amser i gael ei neilltuo i drafod "Cynnig heb Ddyddiad Trafod", neu, fel arall, eu cyflwyno i'w hystyried fel Dadleuon Aelodau neu Ddadleuon ar Gynigion Deddfwriaethol yr Aelodau.

100. Os bydd y Cynulliad yn penderfynu gohirio dadl ar "Gynnig â Dyddiad Trafod" i ddiwrnod arall, ni fydd angen ailgyflwyno'r gwelliannau a gyflwynwyd mewn perthynas â'r cynnig a byddant yn cael eu trosglwyddo ynghyd â'r cynnig gwreiddiol.

Gwrthod Cynigion

101. Yn amodol ar ddisgresiwn y Llywydd, bydd y Swyddfa Gyflwyno yn gwrthod derbyn cynigion ar y sail a ganlyn:

I. os nad ydynt yn ymwneud â Chymru na swyddogaethau a phwerau Llywodraeth Cymru neu Gomisiwn y Cynulliad;

II. os ydynt yn mynd yn groes i Reolau Sefydlog y Cynulliad;

III. os ydynt yn mynd yn groes i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (fel y'i diwygiwyd) neu unrhyw ddarpariaethau cyfreithiol perthnasol eraill;

IV. os ydynt yn cynnwys iaith y mae'r Llywydd yn ystyried ei bod yn groes i'r drefn, yn gwahaniaethu neu'n peri tramgwydd, neu'n amharu ar urddas y Cynulliad; neu

V. os ydynt yn codi amheuaeth ynghylch cynnal busnes y Cynulliad yn briodol.

102. Yn ogystal, ni ddylai cynigion fod yn rhy hir. Bydd clercod y Swyddfa Gyflwyno yn gallu rhoi cyngor i'r Aelodau ar bob mater sy'n ymwneud â pha mor dderbyniol yw cynnig.

Diwygio cynnig

103. Caiff Aelodau gynnig gwelliannau i unrhyw gynnig oni bai bod y Rheolau Sefydlog yn nodi fel arall. Cyflwynir gwelliannau yn yr un modd â'r cynnig gwreiddiol.

Diben gwelliannau

104. Gellir cyflwyno gwelliant â'r nod o addasu cynnig i'w wneud yn fwy derbyniol neu i gyflwyno cynnig gwahanol i'r Cynulliad fel dewis arall yn lle'r cynnig gwreiddiol. Rhaid i welliannau fod o fewn cwmpas pwnc y cynnig gwreiddiol. Pan fydd gwelliannau'n ceisio cyflwyno cynnig gwahanol ni ddylai hyn negyddu telerau'r cynnig gwreiddiol yn uniongyrchol. Y dull priodol o fynegi barn groes yw drwy bleidleisio yn erbyn cynnig.

105. Caiff gwelliannau

    I. hepgor geiriau penodol;

    II. hepgor geiriau penodol er mwyn mewnosod neu ychwanegu rhai eraill; a

    III. mewnosod neu ychwanegu geiriau penodol.

Gwrthod a dethol gwelliannau

106. Gan weithredu o dan gyfarwyddyd y Llywydd, bydd y Swyddfa Gyflwyno yn gwrthod derbyn gwelliannau:

    I. os nad ydynt yn ymwneud â Chymru na swyddogaethau a phwerau Llywodraeth Cymru neu Gomisiwn y Cynulliad;

    II. os ydynt yn mynd yn groes i Reolau Sefydlog y Cynulliad;

    III. os ydynt yn mynd yn groes i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (fel y'i diwygiwyd) neu ddarpariaethau cyfreithiol perthnasol eraill;

    IV. os ydynt yn codi materion nad ydynt yn ymwneud yn uniongyrchol â'r cynnig, sy'n amherthnasol i'r pwnc neu'r tu allan i gwmpas y cynnig gwreiddiol;

    V. os ydynt yn negyddu'r cynnig yn uniongyrchol;

    VI. os ydynt yn cynnwys iaith y mae'r Llywydd yn ystyried ei bod yn groes i'r drefn, yn gwahaniaethu, yn peri tramgwydd neu'n amharu ar urddas y Cynulliad; neu

    VII. os ydynt yn codi amheuaeth ynghylch cynnal busnes y Cynulliad yn briodol.

107. Caiff y Llywydd hefyd wrthod dethol gwelliant pan fydd o'r farn bod y dull priodol o gynnal busnes y Cynulliad yn ei gwneud yn briodol gwrthod. Er enghraifft, mae'n arferol i'r Llywydd beidio â dethol gwelliannau i 'nodi' cynigion i adroddiadau pwyllgorau fel bod y ddadl yn canolbwyntio ar yr adroddiad ei hun.

Trefn gwelliannau

108. Er mwyn hwyluso'r drafodaeth, bydd y Llywydd yn arfer disgresiwn i drefnu a rhifo gwelliannau ar yr agenda fel eu bod yn cael eu trafod yn y drefn y maent yn codi yn nhestun y cynnig. Pan fydd gwelliannau'n codi yn yr un lle yn y testun, bydd y Llywydd yn trefnu, ac yn galw ar yr Aelodau i gynnig gwelliannau naill ai yn y drefn y cawsant eu cyflwyno neu yn y drefn y mae'n credu y bydd yn hwyluso'r drafodaeth.

Grwpio Gwelliannau

109. Mae gan y Llywydd ddisgresiwn i ddewis grwpio gwelliannau i gynigion. Nodir yn glir ar yr agenda pa welliannau a gaiff eu trafod gyda'i gilydd yn y ddadl (er y gellid gwneud newidiadau unrhyw bryd).

110. Er mwyn hwyluso'r drafodaeth, caiff y Llywydd ddewis grwpio gwelliannau yn ôl plaid wleidyddol (ac felly galw un siaradwr o bob plaid i siarad am eu holl welliannau). Caiff grwpio gwelliannau yn ôl pwnc hefyd.

Gweithdrefn yn y Siambr – Cynnig Cynigion

111. Yn gyffredinol, caiff unrhyw Aelod sy'n bresennol yn y Siambr wneud y rhan fwyaf o gynigion er bod rhai eithriadau wedi'u nodi yn y Rheolau Sefydlog. Pan gyrhaeddir yr eitem fusnes berthnasol, bydd y Llywydd yn galw ar yr Aelod sy'n cynnig y cynnig. Os na wneir y cynnig, bydd y cynnig yn methu a bydd y Llywydd yn symud i'r eitem nesaf ar agenda'r diwrnod.

Tynnu gwelliant yn ôl

Tynnu gwelliant yn ôl cyn y caiff ei gynnig

112. Caiff Aelod dynnu gwelliant yn ôl cyn iddo gael ei gynnig drwy roi hysbysiad i'r Swyddfa Gyflwyno.

113. Gellir tynnu gwelliant yn ôl ar unrhyw adeg cyn y caiff ei gynnig, er bod amod y dylid hysbysu'r Swyddfa Gyflwyno ddwy awr ymlaen llaw, er mwyn caniatáu amser i newid yr agenda ac i hysbysu'r Llywydd a'r Rheolwyr Busnes. Yn ymarferol, golyga hyn bod modd tynnu gwelliant yn ôl yn ystod sesiwn o'r Cyfarfod Llawn.

114. Rhaid i welliant gael ei dynnu'n ôl gan yr Aelod a gyflwynodd y gwelliant: sef y Rheolwr Busnes fel arfer.

Tynnu Gwelliant yn ôl ar ôl iddo gael ei gynnig

115. Pan fydd Aelodau'n cael eu galw i gynnig gwelliannau yn ystod dadl, gelwir arnynt i gynnig pob gwelliant a gyflwynwyd gan eu grŵp yn y ddadl honno. Oni bai bod yr Aelod yn nodi'n wahanol, cymerir bod y gwelliannau hynny yn rhai a gynigiwyd.

116. Os bydd Aelod am dynnu gwelliant a gynigiwyd yn ôl yn ddiweddarach, dim ond os na fydd dim Aelodau'n gwrthwynebu y bydd hynny'n bosibl (Rheol Sefydlog 12.20). Dylai'r Aelod hysbysu'r Llywydd neu'r Cynulliad cyn y daw'r drafodaeth i ben. Mae amod mai naill ai'r Aelod sydd wedi cyflwyno'r gwelliant (y Rheolwr Busnes) neu'r Aelod sydd wedi ei gynnig, ddylai wneud hyn.

117. Yna, rhaid i'r Llywydd ofyn i'r Cynulliad a oes unrhyw Aelod yn gwrthwynebu tynnu'r cynnig yn ôl. Os bydd un o'r Aelodau yn gwrthwynebu, bydd pleidlais yn cael ei chynnal ar y gwelliant yn ôl yr arfer.

Gwelliannau na chânt eu cynnig

118. Pan fydd Aelod yn cael ei alw i gynnig ei welliannau, mae'n bosibl i'r Aelod benderfynu peidio â chynnig un neu ragor o'r gwelliannau.

119. Os bydd hyn yn digwydd, dylai'r Aelod nodi'n glir yn ei araith nad yw'n cynnig y gwelliant, ar ôl hysbysu'r Llywydd am ei fwriad ymlaen llaw, os yw'n bosibl. Ni fydd pleidlais yn cael ei chynnal ar unrhyw welliant na chaiff ei gynnig.

Confensiynau ar gyfer ymdrin â chynigion y gwrthbleidiau a gwelliannau i gynigion o'r fath

Dadleuon y gwrthbleidiau

120. Ar 7 Gorffennaf 2009, cytunodd y Pwyllgor Busnes i gyflwyno system ar gyfer ymdrin â chynigion a gwelliannau yn ymwneud â dadleuon y gwrthbleidiau.

Cyflwyno

121. Mae'r rheolau arferol mewn perthynas â chyflwyno yn berthnasol i gynigion a gwelliannau a gyflwynir o dan y confensiynau hyn.

Y weithdrefn

122. Os na chyflwynir gwelliannau i gynnig gan wrthblaid o dan Reol Sefydlog 12.19, neu os na chafodd unrhyw welliant ei ddethol, ar ddiwedd y ddadl bydd y Llywydd yn gwneud cynnig cychwynnol y dylid "derbyn y cynnig". Os bydd unrhyw Aelod yn gwrthwynebu, cynhelir pleidlais electronig ar y cynnig yn ystod y Cyfnod Pleidleisio.

123. Os cyflwynir gwelliannau i gynnig a'u bod yn cael eu dethol, bydd y Llywydd yn gwneud cynnig cychwynnol y dylid "derbyn y cynnig heb ei ddiwygio". Os bydd unrhyw Aelod yn gwrthwynebu'r cynnig, cynhelir pleidlais wedi'i chofnodi yn ystod y Cyfnod Pleidleisio yn unol â'r drefn arferol.

124. Os bydd y Cynulliad yn pleidleisio yn erbyn y cynnig i "dderbyn y cynnig heb ei ddiwygio," bydd y Cynulliad yn pleidleisio ar unrhyw welliannau i'r cynnig, cyn pleidleisio ar y cynnig, fel y'i diwygiwyd.

125. Os gwrthodir y cynnig i “dderbyn y cynnig heb ei ddiwygio” a bod pob gwelliant yn cael ei wrthod, bydd y cynnig yn methu. (Bydd y cynnig yn methu am fod y Cynulliad eisoes wedi penderfynu peidio â derbyn y cynnig fel y'i cyflwynwyd h.y. heb ei ddiwygio).

126. Yn unol â Rheol Sefydlog 12.23(iii), caiff y Llywydd wrthod dethol gwelliant pan fydd o'r farn bod y dull priodol o gynnal busnes yn ei gwneud yn briodol gwrthod. Ni fydd y Llywydd yn dad-ddethol gwelliannau sy'n ceisio "dileu popeth" yn y cynnig gwreiddiol. Ni ddisgwylir i'r gwrthbleidiau gyflwyno gwelliannau i'w cynigion eu hunain. Bydd rheolau eraill sy'n berthnasol i gyflwyno a dethol gwelliannau yn parhau i fod yn gymwys.

Dadleuon anllywodraethol eraill

127. Caiff y Llywydd benderfynu cymhwyso'r confensiynau hyn i fathau eraill o fusnes anllywodraethol pan fo'n credu ei bod yn briodol gwneud hynny.

Dadleuon Brys

Egwyddorion cyffredinol

128. Nodir y weithdrefn ar gyfer cynnal Dadl Frys yn Rheolau Sefydlog 12.69 – 12.71 ac mae dwy ran iddi:

- y **cynnig cychwynnol** i gynnal y ddadl, sy'n ddarostyngedig i gytundeb y Cynulliad; ac
- os yw'r Cynulliad yn cytuno i gynnal y ddadl, y **Ddadl Frys** ei hun.

129. Gellir cynnal Dadleuon Brys ar faterion o fewn cyfrifoldebau'r llywodraeth neu'r Comisiwn.

Cynnig ar gyfer Dadl Frys

130. Caiff y Llywydd ganiatáu i Aelod gynnig y dylid cynnal Dadl Frys yn y Cyfarfod Llawn, ar yr amod:

- bod **y Llywydd wedi cael ei hysbysu** am y mater y dymunir ei drafod **o leiaf awr** cyn dechrau'r cyfarfod;
- bod y Llywydd neu'r Dirprwy Lywydd wedi gallu rhoi cyfle i'r unigolyn perthnasol (aelod o'r Llywodraeth neu Gomisiynydd y Cynulliad) **roi sylwadau yn breifat** iddynt ar y mater;
- bod y Llywydd neu'r Dirprwy Lywydd yn fodlon bod y mater yn un **o bwys cyhoeddus brys**, a'u bod wedi hysbysu'r Aelod sy'n gwneud y cynnig a'r unigolyn perthnasol a fydd yn ymateb i'r ddadl (aelod o'r llywodraeth neu Gomisiynydd y Cynulliad) o'i benderfyniad.

131. Felly, mae'r weithdrefn ar gyfer caniatáu i Aelod gynnig Dadl Frys yn debyg iawn i hynny am ofyn cwestiwn brys. Fodd bynnag, dylid nodi hefyd er mai mater i'r Llywydd neu'r Dirprwy Lywydd yn unig yw penderfynu a ddylid caniatáu cwestiwn brys ai peidio, rhaid i benderfyniad i ganiatáu Dadl Frys gael ei gymeradwyo gan fwyafrif yr Aelodau yn y Cyfarfod Llawn, a hynny ar ôl i'r Llywydd ganiatáu i'r cynnig gael ei wneud.

Trafod y cynnig yn y Cyfarfod Llawn

132. Er mwyn i Ddadl Frys fynd yn ei blaen, rhaid cyflwyno **cynnig i drafod mater o bwys cyhoeddus brys** gerbron y Cyfarfod Llawn. Yn gyffredinol, bydd hyn yn digwydd yn ar ôl y cwestiynau i'r Gweinidogion.

133. **Caniateir tair munud** i'r Aelod sy'n cynnig y Ddadl Frys er mwyn iddo roi araith o blaid y cynnig. Pan fo'r mater yn ymwneud â swyddogaethau'r llywodraeth, caniateir tair munud i'r aelod perthnasol o'r llywodraeth ymateb. Pan fo'r mater yn ymwneud â swyddogaethau'r Comisiwn, caniateir tair munud i Gomisiynydd y Cynulliad gyflwyno ei ymateb.

134. Unwaith y bydd y cynnig i gynnal Dadl Frys wedi'i gyflwyno a bod yr aelod o'r Llywodraeth/Comisiwn wedi ymateb, rhaid i'r Llywydd gynnal **pleidlais ar y cynnig ar unwaith**. Gellir cymeradwyo'r cynnig yn syth heb bleidleisio oni bai bod unrhyw Aelod yn gwrthwynebu ac yn dymuno iddo gael ei roi i bleidlais wedi'i chofnodi.

135. Os gwrthodir y cynnig gan fwyafrif syml, ni chynhelir y Ddadl Frys. Os caiff ei dderbyn, mae'r Rheolau Sefydlog yn ei gwneud yn ofynnol i'r **Ddadl Frys gael ei chynnal** yn ystod yr un cyfarfod neu, os yw'r Llywydd yn penderfynu gwneud hynny, y cyfarfod yn union ar ei ôl.

Y Ddadl Frys

136. Mae Dadleuon Brys yn cael eu cynnal ar fater penodol, ac nid ar gynnig. Yn unol â Rheol Sefydlog 12.19(v), **nid oes angen cyflwyno cynnig** yn y Swyddfa Gyflwyno er mwyn i ddadl frys fynd yn ei blaen. O'r herwydd, nid oes dull ar gyfer cyflwyno gwelliannau.

Trefniadau ar gyfer trefnu'r Ddadl Frys

137. Os bydd y Cynulliad yn penderfynu ystyried y mater a gynigiwyd, rhaid iddo wneud hynny yn y cyfarfod hwnnw neu (os bydd y Llywydd yn penderfynu hynny) yn y cyfarfod yn union ar ei ôl.

138. Caiff y Llywydd wneud trefniadau priodol ar gyfer **addasu'r amserlen** i ddarparu ar gyfer Dadl Frys:

- Os cynigir y Ddadl Frys gan aelod o'r llywodraeth, mae Rheol Sefydlog 11.18(ii) yn ei gwneud yn ofynnol i'r ddadl gael ei chynnwys o fewn amser busnes y llywodraeth.

- Os cynigir y Ddadl Frys gan Aelod nad yw'n aelod o'r llywodraeth, neu gan aelod o'r Comisiwn a'i bod yn ymwneud â swyddogaethau'r Comisiwn, mae'r Rheolau Sefydlog yn ei gwneud yn ofynnol y dylid neilltuo amser o fewn amser busnes y Cynulliad i drafod y mater.

139. Gan na fydd Dadleuon Brys yn mynd rhagddynt ar sail cynnig o sylwedd, **ni chynhelir pleidlais ar ddiwedd yr eitem**: y diben yw trafod y mater yn hytrach na dod i benderfyniad yn ei gylch.

Dadleuon a gynigiwyd gan Aelodau unigol

Dadleuon Byr

140. Mae Amserlen y Cynulliad a gyhoeddir yn unol â Rheol Sefydlog 11.9 yn cynnwys y dyddiadau, am gyfnod o ddim llai na chwe mis, y cynhelir Dadleuon Byr yn y Cyfarfod Llawn. Yn unol â Rheol Sefydlog 12.72, rhaid i'r Llywydd gynnal balot i benderfynu ar enw'r Aelod, neu'r Aelodau, heblaw aelod o'r Llywodraeth, a gaiff gynnig pwnc ar gyfer Dadl Fer berthnasol.

141. O dan Reol Sefydlog 12.72, y Llywydd sy'n penderfynu pryd y cynhelir y balot perthnasol, a sut y caiff ei redeg (er enghraifft, mae'r Rheol Sefydlog yn caniatáu i'r Llywydd ddewis enw mwy nag un Aelod a gaiff gynnig pwnc ar gyfer Dadl Fer). Bydd y Swyddfa Gyflwyno yn hysbysu'r holl Aelodau ynghylch unrhyw benderfyniad a wneir gan y Llywydd o dan Reol Sefydlog 12.72, gan gynnwys manylion am sut y caiff y balot ei redeg.

142. Rhaid i unrhyw Aelod sydd am gael ei gynnwys yn y balot ar gyfer y Ddadl Fer gyflwyno'i enw i'r Swyddfa Gyflwyno ymlaen llaw. Caiff yr Aelod neu'r Aelodau llwyddiannus eu hysbysu ar unwaith yn dilyn y bleidlais, ac yn unol â'r terfynau amser arferol, bydd gofyn i'r Aelodau gyflwyno eu pwnc dewisol o leiaf bum diwrnod gwaith cyn iddo gael ei drafod.

143. Gellir darparu'r pwnc i'r Swyddfa Gyflwyno mewn unrhyw fformat ond rhaid iddo:

    I. beidio â chynnwys iaith y mae'r Llywydd yn ystyried ei bod yn groes i'r drefn, yn gwahaniaethu neu'n peri tramgwydd, neu'n amharu ar urddas y Cynulliad;

    II. peidio â chodi amheuaeth ynghylch cynnal busnes y Cynulliad yn briodol;

    III. peidio â bod yn ddarostyngedig i unrhyw ofynion penodol eraill yn y Rheolau Sefydlog neu mewn statud; a

    IV. nodi'n glir beth yw'r pwnc.

144. Caiff y Swyddfa Gyflwyno wrthod pwnc a ddewiswyd os nad yw'n cydymffurfio â'r rheolau hyn. Ni ellir diwygio pwnc ar gyfer Dadl Fer.

Dadleuon Aelodau

145. Yn unol â Rheol Sefydlog 11.21(iv), rhaid neilltuo amser ym mhob blwyddyn Cynulliad ar gyfer dadleuon ar gynigion a gynigir gan unrhyw Aelod nad yw'n aelod o'r Llywodraeth (a elwir hefyd yn 'Ddadleuon Aelodau'). Y Pwyllgor Busnes sy'n penderfynu faint o amser a neilltuir i'r dadleuon hyn a'u hamlder. Bydd y Swyddfa Gyflwyno yn rhoi gwybod i'r holl Aelodau pryd y bydd pob dadl yn digwydd.

146. Gwahoddir Aelodau i gyflwyno cynnig cyn diwedd y diwrnod gwaith (17.00) ar y dydd Iau bythefnos cyn y ddadl a rhaid iddynt ddod o hyd i o leiaf ddau Aelod arall i'w cefnogi, ac mae'n rhaid i un ohonynt gynrychioli plaid wleidyddol wahanol. Er mwyn sicrhau'r lefel ofynnol o gefnogaeth, caiff Aelodau: gynnig cynnig ar y cyd gydag Aelodau o bleidiau gwahanol; ceisio cefnogaeth Aelodau o bleidiau eraill unwaith y bydd y cynnig wedi'i gyflwyno; neu gyfuno cynnig a gyflwynir ar y cyd â chymorth ychwanegol. Yna, bydd y Pwyllgor Busnes yn ystyried y cynigion a gyflwynwyd gan Aelodau unigol yr wythnos cyn y ddadl ac yn penderfynu pa gynnig i'w ddethol i'w drafod.

147. Mae'r Pwyllgor Busnes wedi cytuno i ddethol cynigion a fydd yn sicrhau cydbwysedd o'r nodweddion canlynol dros amser:

- cynigion sy'n codi materion lleol neu ranbarthol penodol neu faterion o bolisi cenedlaethol mewn cyd-destun lleol neu ranbarthol;
- cynigion sy'n canolbwyntio ar faterion o bwys ac arwyddocâd arbennig ar yr adeg honno neu sy'n debygol o ddenu diddordeb y cyhoedd;
- cynigion sy'n debygol o arwain at drafodaeth egnïol yn y Siambr gyda lefel uchel o gyfranogiad;
- cynigion lle nad yw'r farn wedi'i rhannu'n amlwg rhwng y pleidiau;
- cynigion sy'n ychwanegu at amrywiaeth y ddadl yn y Siambr;
- cynigion sy'n denu lefelau uchel o gefnogaeth gan Aelodau. Er na fyddai hyn yn ffactor allweddol, gellid rhoi blaenoriaeth uwch i'r cynnig.

148. Unwaith y bydd cynnig ar gyfer Dadl Aelod wedi cael ei ystyried ar ddau achlysur gan y Pwyllgor Busnes ni fydd yn cael ei ystyried bellach.

Dadleuon ar Gynigion Deddfwriaethol Aelodau.

149. Unwaith bob hanner tymor bydd 30 munud ar gael ar agenda'r Cyfarfod Llawn ar gyfer dydd Mercher i drafod Cynigion Heb Ddyddiad Trafod ar gynigion deddfwriaethol Aelodau unigol. Bydd y Pwyllgor Busnes yn cyhoeddi'r dyddiadau hyn yn gynnar ym mhob tymor er mwyn rhoi cymaint o amser â phosibl i'r Aelodau eu cyflwyno. Ar gyfer pob dadl a drefnir, gwahoddir Aelodau i gyflwyno cynigion i'w hystyried erbyn dyddiad penodol, fel sy'n digwydd ar hyn o bryd yn achos Dadleuon Aelodau. Bydd y Swyddfa Gyflwyno yn hysbysu Aelodau o'r terfynau amser ymlaen llaw. Yna, wythnos cyn yr amser ar gyfer cynnal y ddadl, bydd y Pwyllgor Busnes yn dewis un o'r cynigion a gyflwynwyd.

150. Yn wahanol i Ddadleuon Aelodau, nid oes gofyniad i sicrhau cefnogaeth Aelodau eraill cyn ystyried cynigion deddfwriaethol ar gyfer dadl. Fodd bynnag, gall y Pwyllgor Busnes ystyried lefel y gefnogaeth sydd gan y gwahanol gynigion wrth benderfynu ar gynnig y dylid trefnu amser ar ei gyfer. Ni fydd y Pwyllgor Busnes ond yn trafod un cynnig a gynigir neu a gefnogir gan Aelod unigol ar y tro.

151. Ar ôl i'r Pwyllgor Busnes drafod cynnig ar gyfer Dadl Aelod ddwywaith, ni chaiff ei drafod eto. Ar ôl i'r Cynulliad drafod cynnig ar bwnc penodol, ni fydd y Pwyllgor Busnes yn ystyried dim cynigion ar yr un pwnc ar gyfer dadl oni ellir cyflwyno achos dros drafod cynnig ar yr un pwnc am yr eildro yn sgil datblygiadau penodol.

152. Er mwyn i gynnig gael ei ystyried, rhaid iddo fod yn gynnig sydd 'yn nodi', gan wahodd y Cynulliad i nodi'r cynnig am ddeddfwriaeth. Fel na chanolbwyntir ar ddim ond y cynnig fel y'i cyflwynwyd gan yr Aelod, ni fydd y Llywydd yn dethol dim gwelliannau i gynigion o'r fath ar gyfer eu trafod.

153. Caiff cynigion gynnwys cynigion ar gyfer deddfwriaeth newydd o unrhyw fath sydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Cynulliad, gan gynnwys Biliau, Offerynnau Statudol, Gorchmynion yn y Cyfrin Gyngor (o dan Adran 109 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006) a threthi datganoledig newydd (o dan Adran 116C).

Strwythur

154. Bydd strwythur y ddadl 30 munud fel a ganlyn:

- Wyth munud i'r Aelod i agor a chloi'r ddadl;
- Galw ar Aelodau eraill i siarad (tair munud i bob Aelod yn hytrach na'r pum munud arferol);
- Chwe munud i'r Gweinidog/ Dirprwy Weinidog ymateb.

Y cynnig a'r dogfennau ategol

155. Nod y Pwyllgor Busnes wrth gyflwyno'r dadleuon hyn yw darparu dull i'r Aelodau drafod cynigion ar gyfer deddfwriaeth, y tu allan i gyfyngiadau proses ddeddfwriaethol y Cynulliad ac i roi cyfle i Aelodau unigol drafod syniadau posibl ar gyfer deddfwriaeth a phrofi lefel y gefnogaeth yn y Cynulliad y tu allan i gyffiniau'r broses ddeddfwriaethol ffurfiol.

156. Felly, pe bai'r cynnig yn cael ei dderbyn, ni fyddai ganddo effaith sy'n rhwymo. Ni fyddai gofyniad i Lywodraeth Cymru, Aelod unigol neu un o bwyllgorau'r Cynulliad gyflwyno deddfwriaeth yn sgil derbyn y cynnig.

157. Caiff cynigion gynnwys cynigion ar gyfer deddfwriaeth newydd o unrhyw fath sydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Cynulliad, gan gynnwys Biliau, Offerynnau Statudol, Gorchmynion yn y Cyfrin Gyngor (o dan Adran 109 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006) a threthi datganoledig newydd (o dan Adran 116C).

158. Dylai'r cynnig ei hun nodi'n glir nodau ac amcanion y ddeddfwriaeth arfaethedig, er enghraifft:

> Cynnig bod Cynulliad Cenedlaethol Cymru:
>
> 1. Yn nodi cynnig am Fil ar brydau ysgol iachach.
>
> 2. Yn nodi mai diben y Bil hwn fyddai:
>
> (a) gwella safonau maeth prydau ysgol, yn seiliedig ar arfer gorau ac ymchwil, a thrwy hynny ddarparu bod plant yn cael o leiaf draean o'u hanghenion maethol;
>
> (b) gosod dyletswydd ar awdurdodau addysg i sicrhau bod prydau a ddarperir mewn ysgolion yn cydymffurfio â'r rheoliadau maeth, gan sicrhau bod y prydau a ddarperir yn darparu i raddau helaeth draean o anghenion maeth dyddiol plentyn; ac

(c) caniatáu i awdurdodau addysg nodi bwydydd a diodydd penodol nad ydynt yn bodloni'r rheoliadau maeth fel y gellir eu gwahardd o adeiladau ysgol.

159. Yn unol â Rheol Sefydlog 12.25, disgwylir i Aelodau drefnu bod unrhyw ddogfennau ategol a/neu wybodaeth ychwanegol y cyfeirir atynt yn y cynnig ar gael i bob Aelod ar yr un pryd ag y cyflwynir y cynnig.

Y Llywydd a'r Dirprwy Lywydd: Pleidleisio yn nhrafodion y Siambr (Canllawiau'r Llywydd)

160. Yn unol â Rheolau Sefydlog 6.20 a 6.21, dim ond o dan yr amgylchiadau a ganlyn y caniateir i'r Llywydd a'r Dirprwy Lywydd bleidleisio mewn Cyfarfod Llawn:

- pan fo angen pleidlais fwrw; neu
- pan fo deddfwriaeth yn ei gwneud yn ofynnol i basio penderfyniad neu gynnig drwy bleidlais lle bydd nifer yr Aelodau sy'n pleidleisio o blaid y penderfyniad neu'r cynnig yn cyfateb i o leiaf ddwy ran o dair o gyfanswm seddau'r Cynulliad (sef 40 allan o 60 o Aelodau).

161. Os bydd penderfyniad ar gynnig neu welliant yn arwain at ganlyniad cyfartal, rhaid i'r Llywydd ddefnyddio "pleidlais fwrw", yn unol â Rheol Sefydlog 6.20.

162. Pan fydd nifer y pleidleisiau yn gyfartal, mae Rheol Sefydlog 6.20 yn datgan[1], rhaid i bleidlais fwrw gael ei rhoi gan y Llywydd:

- yn gadarnhaol os oes rhagor o drafod ar y mater sydd gerbron y Cynulliad yn bosibl; ac
- yn negyddol os nad oes rhagor o drafod yn bosibl neu os ceir pleidlais ar welliant.

163. Yn ganolog i hyn, mae tair egwyddor sy'n deillio o'r hyn a ddefnyddir mewn llawer o Seneddau'r Gymanwlad:

- y dylai'r cadeirydd bob amser bleidleisio dros drafodaeth bellach;
- na ddylid gwneud penderfyniad heb gefnogaeth y mwyafrif, pan nad yw'n bosibl cael trafodaeth bellach; ac
- y byddai testun gwreiddiol yn well na thestun wedi'i ddiwygio.

164. Yn y rhan fwyaf o achosion, bydd y rhain yn golygu y bydd y Llywydd a'r Dirprwy Lywydd yn defnyddio pleidlais fwrw i wrthod cynnig a bob amser i wrthod gwelliant. Byddai'r Llywydd yn pleidleisio o blaid cynnig pe bai ei dderbyn yn arwain at ystyriaeth bellach gan y Cynulliad.

[1] Nid yw cynigion lle mae angen cytundeb dwy ran o dair o Aelodau'r Cynulliad, wrth gwrs, yn destun pleidlais fwrw, er enghraifft, cynnig i atal y Rheolau Sefydlog.

165. Mae'r achlysuron pan gaiff y Llywydd ddefnyddio pleidlais fwrw o blaid cynnig yn cynnwys pan fydd y Cynulliad yn penderfynu a ddylai gytuno ar egwyddorion cyffredinol Bil (dadl Cyfnod 1), cynnig yn gofyn am ganiatâd i gyflwyno Bil Aelod a chynnig ar gyfer Dadl Frys. Er enghraifft, gan mai effaith defnyddio'r bleidlais fwrw o blaid cynnig Cyfnod 1 fyddai caniatáu i'r Bil symud ymlaen i drafodaethau Cyfnod 2 a Chyfnod 3 (felly hefyd gydag unrhyw benderfyniad ariannol perthnasol), byddai hyn felly yn rhoi cyfle pellach i'r Cynulliad drafod y Bil.

166. Bydd yr ystyriaethau a gaiff eu gwneud gan y Llywydd wrth ddefnyddio'r bleidlais fwrw yn gosod cynseiliau ar gyfer penderfyniadau tebyg yn y dyfodol.

Amser ar gyfer Dadleuon

167. *Noder y caiff y Cadeirydd ymestyn neu gyfyngu ar y dyraniad hwn yn ôl ei ddisgresiwn, ond bydd fel arfer yn cyhoeddi ar ddechrau'r ddadl os yw'n bwriadu gwneud hynny.

Dadleuon y Llywodraeth				
	Dadl 30 munud	**Dadl 45 munud**	**Dadl 60 munud**	**Dadl 90 munud**
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog i agor a chloi	cyfanswm o 10 munud	cyfanswm o 15 munud	cyfanswm o 15 munud	cyfanswm o 20 munud
Y rheini sy'n cynnig gwelliannau	5 munud	5 munud	5 munud	5 munud
Siaradwyr eraill	5 munud*	5 munud*	5 munud*	5 munud*
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog i gloi	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)

Dadleuon y gwrthbleidiau			
	Dadl 60 munud	**Dadl 30 munud**	**Dadl 90 munud**
Llefarydd/ llefarwyr y pleidiau i agor a chloi	cyfanswm o 15 munud	cyfanswm o 8 munud	cyfanswm o 20 munud
Y rheini sy'n cynnig gwelliannau	5 munud	3 munud	5 munud
Siaradwyr eraill	5 munud*	3 munud*	5 munud*
Llefarydd y Llywodraeth	8 munud	6 munud	12 munud
Llefarydd y blaid i gloi	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)

Dadleuon ar adroddiadau Pwyllgorau		
	Dadl 30 munud	**Dadl 60 munud**
Cadeirydd y Pwyllgor i agor a chloi	cyfanswm o 8 munud	cyfanswm o 15 munud
Siaradwyr eraill	5 munud*	5 munud*
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog i ymateb	cyfanswm o 5 munud	cyfanswm o 8 munud
Cadeirydd y Pwyllgor i gloi	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)

Dadleuon Aelodau		
	Dadl 30 munud	**Dadl 60 munud**
Aelod unigol i agor a chloi	cyfanswm o 8 munud	cyfanswm o 15 munud
Siaradwyr eraill	5 munud*	5 munud*
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog i ymateb	cyfanswm o 5 munud	cyfanswm o 8 munud
Aelod unigol i gloi	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)

Cynigion deddfwriaethol Aelodau	
	Dadl 30 munud
Aelod unigol i agor a chloi	cyfanswm o 8 munud
Siaradwyr eraill	3 munud*
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog i ymateb	cyfanswm o 6 munud
Aelod unigol i gloi	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)

Cynigion Cydsyniad Deddfwriaethol					
	Dadl 90 munud	**Dadl 60 munud**	**Dadl 45 munud**	**Dadl 30 munud**	**Dadl 15 munud**
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog i agor a chloi	cyfanswm o 20 munud	cyfanswm o 15 munud	cyfanswm o 10 munud	cyfanswm o 10 munud	5 munud
Cadeirydd Pwyllgor	10 munud	5 munud	5 munud	5 munud	5 munud
Y rheini sy'n cynnig gwelliannau	5 munud	5 munud	5 munud	5 munud	5 munud
Siaradwyr eraill	5 munud	5 munud*	5 munud*	5 munud*	5 munud*
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog i gloi	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)	5 munud

Datganiad ar y Gyllideb Ddrafft (90 munud)	
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog i agor	15 munud
Y siaradwr cyntaf o bob grŵp anllywodraethol	10 munud
Siaradwyr eraill	5 munud
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog i gloi	10 munud

Dadl frys a gynigir gan Aelod nad yw'n aelod o'r Llywodraeth		
	Dadl 60 munud	**Dadl 90 munud**
Yr Aelod sy'n cynnig i agor a chloi	cyfanswm o 15 munud	cyfanswm o 20 munud
Siaradwyr eraill	5 munud	5 munud
Aelod o'r Llywodraeth/Comisiynydd (os na chynigiwyd y ddadl gan aelod o'r Llywodraeth neu'r Comisiwn)	8 munud	12 munud
Yr Aelod sy'n cynnig i agor a chloi	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)

Dadl frys a gynigir gan aelod o'r Llywodraeth/ aelod o'r Comisiwn		
	Dadl 60 munud	**Dadl 90 munud**
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog/Comisiynydd i agor a chloi	cyfanswm o 15 munud	cyfanswm o 20 munud
Siaradwyr eraill	5 munud*	5 munud*
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog/Comisiynydd i gloi	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)

Dadleuon sy'n ceisio caniatâd y Cynulliad i gyflwyno Bil Arfaethedig Aelod	
	Dadl 60 munud
Yr Aelod sy'n gyfrifol am y ddeddfwriaeth i agor a chloi	cyfanswm o 15 munud
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog i siarad ar ran y Llywodraeth	8 munud
Siaradwyr eraill	5 munud*
Yr Aelod sy'n gyfrifol i gloi	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)

Dadleuon Cyfnod 1ar Fil (Llywodraeth)	
	Dadl 60 munud
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog i agor a chloi	cyfanswm o 15 munud
Cadeirydd y Pwyllgor	8 munud
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid (os yw'n briodol)	5 munud
Cadeirydd y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol (os yw'n briodol)	5 munud
Y rheini sy'n cynnig gwelliannau	5 munud
Siaradwyr eraill	5 munud*
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog i gloi	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)

Dadleuon Cyfnod 1 ar Fil (Arfaethedig Aelod)	
	Dadl 60 munud
Yr Aelod sy'n gyfrifol i agor a chloi	cyfanswm o 15 munud
Cadeirydd y Pwyllgor	8 munud
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid (os yw'n briodol)	5 munud
Cadeirydd y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol (os yw'n briodol)	5 munud
Y rheini sy'n cynnig gwelliannau	5 munud
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog i siarad	8 munud
Siaradwyr eraill	5 munud*
Yr Aelod sy'n gyfrifol i gloi	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)

Dadleuon Cyfnod 1 ar Fil (Arfaethedig Pwyllgor)	
	Dadl 60 munud
Cadeirydd y Pwyllgor sy'n gyfrifol i agor a chloi	cyfanswm o 15 munud
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid (os yw'n briodol)	5 munud
Cadeirydd y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol (os yw'n briodol)	5 munud
Y rheini sy'n cynnig gwelliannau	5 munud
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog i siarad	8 munud
Siaradwyr eraill	5 munud*
Cadeirydd y Pwyllgor sy'n gyfrifol i gloi	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)

Dadleuon Cyfnod 3 ar Fil – Caiff pob siaradwr 10 munud.

Dadleuon Cyfnod 4 ar Fil	
	Dadl 15 munud
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog/yr Aelod sy'n Gyfrifol i agor a chloi	cyfanswm o 5 munud
Siaradwyr eraill	5 munud
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog (y siaradwr olaf ond un os nad yw'n Fil Llywodraeth)	5 munud
Y Gweinidog/ Dirprwy Weinidog/ yr Aelod sy'n Gyfrifol i gloi	(Amser sy'n weddill o'r dyraniad)

Datganiadau Barn

168. Mae Rheol Sefydlog 14.9 yn caniatáu i Aelodau, nad ydynt yn aelodau o'r Llywodraeth, gyflwyno Datganiad Barn nad yw'n hwy na 100 o eiriau ar fater sy'n effeithio ar Gymru. Caiff unrhyw Aelod arall gefnogi, wrthwynebu neu ddiwygio'r Datganiadau Barn hyn.

169. Mae Datganiadau Barn yn fodd i Aelodau dynnu sylw at faterion sy'n peri pryder neu dynnu sylw at ddigwyddiadau a chyflawniadau drwy gofnodi eu barn a cheisio cefnogaeth gan Aelodau eraill.

Cynnwys y Datganiadau

170. Caniateir i Ddatganiad gael ei gyflwyno gan un Aelod neu gael ei gyd-gyflwyno gydag Aelodau eraill o'r Cynulliad. Nid oes cyfyngiad ar nifer yr Aelodau a all roi cefnogaeth i'r Datganiad.

171. Caiff Aelodau'r Cynulliad gyflwyno gwelliannau i ddatganiad Aelod arall ond dim ond os nad ydynt wedi ei gefnogi, gan fod hyn yn nodi cytundeb yr Aelod â'r datganiad cyfan. Rhaid cyflwyno gwelliannau yn yr un modd â'r datganiad gwreiddiol ac ni ddylent gynyddu cyfanswm hyd y Datganiad i fod yn hwy na 100 o eiriau.

172. Gellir cefnogi gwelliannau yn union yr un ffordd â Datganiad.

173. Bydd y Swyddfa Gyflwyno yn cadw cofnod o bob Datganiad Barn a'r Aelodau sydd wedi'u codi, eu cefnogi neu eu diwygio a chyhoeddir y wybodaeth ar wefan y Cynulliad.

174. Mae Datganiadau Barn a gwelliannau i'w cefnogi neu eu gwrthwynebu yn parhau'n berthnasol ar gyfer gweddill y Cynulliad lle cawsant eu cyflwyno. Ar ddiwedd Cynulliad byddant yn methu, er y gellir eu cyflwyno eto fel Datganiadau newydd yn y Cynulliad nesaf.

175. Wrth wneud Datganiad Barn neu gyflwyno gwelliant i un, mae'n bwysig cofio na ddylent:

    I. fod yn hwy na 100 o eiriau;

II. cynnwys iaith y mae'r Llywydd yn ystyried ei bod yn groes i'r drefn, iaith sy'n gwahaniaethu neu sy'n peri tramgwydd, neu iaith sy'n amharu ar urddas y Cynulliad;

III. cyfeirio at faterion sub judice; na

IV. codi amheuaeth ynghylch cynnal busnes y Cynulliad yn briodol.

176. Y Llywydd sydd â'r penderfyniad terfynol ar dderbyniadwyedd Datganiad.

Gosod dogfennau

177. Mae Rheol Sefydlog 15 yn darparu ar gyfer gosod categorïau penodol o ddogfennau gerbron y Cynulliad.

Gweithdrefnau gosod

178. Os bydd Rheol Sefydlog 15 yn darparu ar gyfer gosod dogfen, rhaid i'r sawl sy'n gosod y ddogfen:

    I. gwblhau'r ffurflen berthnasol (ar gael o'r Swyddfa Gyflwyno neu drwy'r Fewnrwyd);

    II. nodi'r ddeddfwriaeth benodol neu'r ddarpariaeth yn y Rheolau Sefydlog sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r ddogfen gael ei gosod;

    III. cyflwyno'r ffurflen i'r Swyddfa Gyflwyno ynghyd ag un copi caled o'r ddogfen yn Gymraeg ac yn Saesneg, i'r graddau y bo'n briodol o dan yr amgylchiadau ac yn rhesymol ymarferol; ac

    IV. os yw'r ddogfen ar gael yn electronig, cyflwyno fersiwn electronig o'r ddogfen i'r Swyddfa Gyflwyno.

179. Gellir cyflwyno ffurflenni'n electronig ond ni ellir eu prosesu oni bai bod fersiwn electronig o'r ddogfen yn cael ei chynnwys neu hyd nes y bydd copïau caled o'r ddogfen a'r ffurflen yn dod i law'r Swyddfa Gyflwyno.

Mynediad at Ddogfennau

180. Bydd y Swyddfa Gyflwyno yn sicrhau bod cofnodion a manylion yr holl ddogfennau a osodir yn cael eu cyhoeddi. Caiff Aelodau weld copïau o'r dogfennau yn y Llyfrgell neu gael copïau personol drwy'r Rhyngrwyd.

Dogfennau a ddosberthir er gwybodaeth

181. Os na fydd Rheol Sefydlog 15 yn darparu ar gyfer gosod dogfen, ni ellir gosod y ddogfen honno'n ffurfiol gerbron y Cynulliad. Gall dogfennau a ddosberthir i Aelodau'r Cynulliad er gwybodaeth gael eu hanfon drwy e-bost neu eu rhoi yn y Llyfrgell, neu'r ddau.

Gweithdrefnau ac arferion perthnasol eraill

Egwyddorion ymddygiad yn y Siambr

Prif egwyddorion

182. Rheol Sefydlog 13 sy'n nodi'r drefn ar gyfer dadleuon. Rhaid i Aelodau bob amser ymddwyn mewn modd sy'n hyrwyddo parch at y Cynulliad ac yn dangos parch a chwrteisi at Aelodau eraill. Rhaid i Aelod gydymffurfio ag unrhyw gyfarwyddiadau a roddir gan y Llywydd ynghylch ymddygiad yn y Siambr a threfn y Cyfarfod Llawn.

Egwyddorion cyffredinol

183. Yn ogystal, mae'r pwyntiau a ganlyn yn amlinellu'r egwyddorion cyffredinol sy'n ymwneud â phresenoldeb Aelodau, a chyfranogiad yn y Cyfarfod Llawn:

- dylai Aelodau roi blaenoriaeth i fynychu Cyfarfodydd Llawn;
- ni chaiff Aelodau ddod â bwyd, diod (ac eithrio dŵr) nac offer electronig a allai ymyrryd ar y trafodion gyda hwy i'r Siambr;
- dim ond pan fyddant yn cael eu galw gan y Llywydd i wneud hynny y caiff Aelodau siarad yn y trafodion;
- caiff siaradwyr eu galw yn ôl disgresiwn y cadeirydd;
- dim ond un Aelod a gaiff siarad ar y tro;
- caiff Aelodau siarad yn Gymraeg neu yn Saesneg;
- caiff yr Aelodau y mae'r Llywydd yn galw arnynt i siarad naill ai sefyll neu eistedd yn eu lleoedd a rhaid iddynt annerch y cadeirydd;
- pan fydd y Llywydd yn siarad, ni chaiff yr Aelodau siarad ac os byddant ar eu traed rhaid iddynt eistedd;
- disgwylir i'r Aelodau sydd am siarad fod yn bresennol yn y Siambr drwy gydol yr eitem fusnes, a disgwylir iddynt aros am weddill eitem ar ôl iddynt siarad.

Rheolau'r Dadleuon

184. Bydd y terfynau amser ar gyfer areithiau yn cael eu pennu gan y Llywydd a'u hysbysu i'r Aelodau; fodd bynnag, y terfyn amser safonol yw 5 munud fel arfer.

Os bydd y Llywydd yn cael llawer o geisiadau i siarad yn ystod dadl, caiff gyhoeddi, yn unol â Rheol Sefydlog 13.5, derfyn amser pellach ar gyfer cyfraniadau. Caiff y Llywydd hefyd ofyn i Aelod sydd wedi siarad yn rhy hir i roi'r gorau i siarad.

185. Wrth alw Aelodau i siarad, bydd y cadeirydd yn rhoi sylw i gydbwysedd y pleidiau gwleidyddol a gynrychiolir yn y Cynulliad.

186. Fel egwyddor gyffredinol, mae'n rhaid i bob araith fod yn berthnasol i fusnes, yn gryno ac osgoi ailadrodd diflas (Rheol Sefydlog 13.4).

187. Fel rheol, dim ond unwaith y caiff Aelod siarad ar unrhyw fater oni bai mai ef a gynigiodd y cynnig a'i fod am arfer hawl i ateb neu, â chaniatâd y Llywydd, esbonio yn fyr ryw bwynt perthnasol yn ei araith wreiddiol (Rheol Sefydlog 13.6).

188. Caiff Aelod sy'n siarad ganiatáu i Aelod arall ymyrryd er mwyn egluro ryw bwynt. Dylai ymyriadau fod yn fyr ac ni chaiff yr Aelod sy'n ymyrryd ganiatáu i Aelod arall ymyrryd. Dylai Aelodau fod yn ymwybodol nad oes ganddynt hawl i ymyrryd, o dan Reol Sefydlog 13.7, ac nid mater i'r cadeirydd ydyw os yw'r Aelod sy'n siarad yn gwrthod caniatáu i Aelod arall ymyrryd.

189. Ni fwriedir i ddadleuon fod yn gyfres o areithiau ac mae'n annymunol i'r Aelodau ddarllen areithiau a baratowyd ymlaen llaw heb ystyried y cyfraniadau eraill a wnaed. Mae'n gwrtais i'r Aelodau aros i glywed unrhyw sylwadau a wneir mewn ymateb i'w hareithiau. Dylai Aelodau hysbysu'r cadeirydd ymlaen llaw os na allant aros ar gyfer y ddadl gyfan a dylent hefyd gyflwyno ymddiheuriadau i'r Siambr.

Iaith ac ymddygiad

190. Yn unol â Rheol Sefydlog 13.9, y Llywydd sydd i gadw trefn yn y Cyfarfodydd Llawn a rhaid i'r Llywydd alw i drefn unrhyw Aelod:

- i.sy'n ymddwyn mewn ffordd a fyddai, ym marn y Llywydd, yn gyfystyr â thramgwydd troseddol neu ddirmyg llys;
- ii.sy'n rhwystro busnes y Cynulliad;
- iii.sy'n ceisio codi mater sydd y tu hwnt i gwmpas y ddadl neu'r cynnig;
- iv.sy'n euog o ymddygiad anghwrtais neu amhriodol;

- v.sy'n defnyddio iaith sy'n groes i'r drefn, iaith sy'n gwahaniaethu neu sy'n peri tramgwydd, neu iaith sy'n amharu ar urddas y Cynulliad;
- vi.sy'n gwrthod cydymffurfio ag unrhyw Reol Sefydlog neu ag unrhyw ofyniad arall ynglŷn ag ymddygiad Aelodau; neu
- vii.sy'n anwybyddu awdurdod y cadeirydd.

191. Bydd y Llywydd yn penderfynu beth yw iaith sy'n groes i'r drefn; fodd bynnag, ystyrir bod cyfeiriadau hiliol, rhywiaethol neu oedraniaethol yn iaith sy'n gwahaniaethu ac sy'n peri tramgwydd.

192. Rhaid i Aelod gydymffurfio ag unrhyw gyfarwyddiadau a roddir gan y Llywydd ynghylch unrhyw ymddygiad sydd wedi peri ei alw i drefn (Rheol Sefydlog 13.10).

193. O dan Reol Sefydlog 13.11, caiff y Llywydd hefyd ofyn i Aelod ymneilltuo o drafodion y Cynulliad am weddill y dydd os yw'r Llywydd o'r farn bod yr ymddygiad yn cyfiawnhau ymneilltuo.

194. Os na fydd Aelod yn ymneilltuo o'r trafodion pan fydd y Llywydd yn gofyn iddo wneud hynny, caiff y Llywydd wneud cynnig i wahardd yr Aelod o drafodion y Cynulliad a rhaid pleidleisio arno ar unwaith. Os derbynnir y cynnig, caiff yr Aelod ei wahardd ar unwaith yn unol â Rheol Sefydlog 13.13.

195. Tra bydd Aelod wedi'i wahardd ni fydd gan yr Aelod hawl i gael dim cyflog gan y Cynulliad ac ni chaniateir iddo fynychu unrhyw un o drafodion y Cynulliad (Rheol Sefydlog 13.14).

196. O dan Reol Sefydlog 12.18, mewn unrhyw achos lle bydd y Llywydd yn credu bod hynny'n briodol (gan gynnwys unrhyw achos o anhrefn difrifol yn y Cyfarfod Llawn), caiff y Llywydd ohirio'r trafodion heb gynnal pleidlais ar unrhyw gynnig, neu caiff atal y trafodion dros dro am gyfnod penodedig.

Braint absoliwt

197. O dan adran 42(1) o Ddeddf Llywodraeth Cymru, at ddibenion cyfraith difenwi, mae braint absoliwt yn berthnasol i unrhyw ddatganiad a wneir yn nhrafodion y Cynulliad. Ystyrir bod honiadau personol yn erbyn Aelodau neu bobl eraill yn dramgwyddus; mae hyn yn cynnwys honiadau o ddweud celwydd, honiadau o arferion llwgr neu annheg neu anghyfreithlon a honiadau o gamliwio bwriadol.

Sub judice

198. yn unol â Rheol Sefydlog 13.15, rhaid i Aelodau beidio â chodi unrhyw fater na mynd ar drywydd unrhyw fater mewn Cyfarfodydd Llawn sy'n ymwneud ag achosion llys sydd ar waith (fel y'u diffinnir yn Atodlen 1 i Ddeddf Dirmygu Llys 1981), neu pan fydd Comisiynydd Plant Cymru, Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru neu Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru wedi penderfynu cynnal archwiliad o achos, a hynny tan yr adeg pan fydd dyfarniad wedi'i roi neu pan fydd adroddiad wedi'i wneud gan y naill Gomisiynydd neu'r llall neu'r Ombwdsmon, oni bai bod y Llywydd yn fodlon:

- i.bod gan y mater berthynas glir â mater o bwys cyhoeddus cyffredinol neu fod penderfyniad gweinidogol o dan sylw;
- ii.nad yw'r mater yn ymwneud ag achos sydd i'w wrando, neu sy'n cael ei wrando, gerbron llys troseddau neu gerbron rheithgor neu ag achos sydd i'w wrando, neu sy'n cael ei wrando, mewn achos teuluol; ac
- iii.nad yw'r Aelod, yn ei sylwadau, yn creu risg real a sylweddol o ragfarnu achos llys, naill ai'n gyffredinol neu mewn perthynas ag achos penodol.

Cysylltiadau â'r Farnwriaeth

199. Yn unol â Rheol Sefydlog 13.16, rhaid i Aelodau beidio yn y Cyfarfodydd Llawn â beirniadu ymddygiad barnwyr llysoedd y DU wrth iddynt gyflawni eu swyddogaeth farnwrol.

200. Yn ogystal â hynny, o dan Reol Sefydlog 13.17, rhaid i'r Cynulliad beidio â thrafod penodiadau barnwrol unigol.

Aelodau nad ydynt yn siarad yn ystod dadl

201. Disgwylir i'r Aelodau nad ydynt yn siarad wrando'n gwrtais ar y ddadl ac ni ddylent ymyrryd ar yr Aelod sy'n siarad.

202. Dylid anfon unrhyw negeseuon gan swyddogion neu staff y tu allan i'r Siambr yn electronig at yr Aelod neu eu trosglwyddo i'r tywyswyr yn y Siambr.

Defnyddio deunydd clyweledol

Cyflwyniad

203. Mae'r cyfleusterau TGCh yn y Siambr a'r ystafelloedd pwyllgora yn caniatáu i'r Aelodau ddefnyddio deunydd clyweledol yn ystod y trafodion.

204. Bydd y Llywydd yn penderfynu a gaiff deunydd ei gymeradwyo fesul achos, gan benderfynu ar dderbyniadwyedd y deunydd. Os am wneud cais i ddefnyddio deunydd clyweledol yn ystod dadl yn y Siambr, dylid cysylltu ag Ysgrifenyddiaeth y Siambr (neges e-bost at y fewnflwch Plenary Requests).

205. Er mwyn sicrhau bod y Cyfarfod Llawn yn mynd yn ei flaen yn ddi-dor, a bod yr offer ar gyfer deunydd clyweledol yn cael ei defnyddio'n briodol, mae'n hanfodol ymgynghori â swyddogion y Cynulliad cyn gynted ag y bo modd.

206. Rhaid cyflwyno unrhyw ddeunydd clyweledol i Ysgrifenyddiaeth y Siambr erbyn 16.00 ar y dydd Llun yr wythnos y gobeithir ei ddefnyddio yn y Cyfarfod Llawn. Mae hyn yn rhoi amser i swyddogion wirio'r deunydd yn ogystal â rhoi amser i'r Llywydd ei gymeradwyo.

207. Bydd hefyd angen i Aelodau ystyried y materion a ganlyn:

Cynnwys

208. Bydd unrhyw ddeunydd yn gorfod cydymffurfio â'r rheolau arferol o ran trefn, yn unol â Phrotocol y Llywydd ar Ymddygiad yn y Siambr/Rheolau'r Ddadl, oni bai y nodir fel arall. Atgoffir yr Aelodau y dylai'r defnydd o ddeunydd clyweledol ategu araith yr Aelod, yn hytrach na'i ddefnyddio ar ei ben ei hun heb araith.

209. Mae'r Aelodau'n gyfrifol am gynnwys unrhyw ddeunydd clyweledol ategol y maent am ei ddefnyddio yn ystod trafodion y Cynulliad. Bydd yr Aelodau am sicrhau bod unrhyw ddeunydd a ddefnyddir yn ychwanegu at y ddadl ac nad yw'n tynnu sylw nac yn aflunio.

210. Bydd y Llywydd yn ystyried unrhyw oblygiadau cyfreithiol wrth benderfynu ar dderbyniadwyedd y deunydd clyweledol. Mae clipiau fideo, ffotograffau, mapiau a cherddoriaeth yn foddau sydd y tu hwnt i areithiau traddodiadol o ran dulliau o gyfrannu a chodi materion penodol. Dylai'r Aelodau gymryd gofal wrth ddangos lluniau, clipiau fideo a mapiau gan y gallant fod â goblygiadau o ran materion hawlfraint.

211. Dylai'r Aelodau hefyd nodi y gall unrhyw gyflwyniadau a wneir yn y Cyfarfod Llawn neu mewn cyfarfodydd Pwyllgor gael eu dangos ar Senedd.tv, ac o'r herwydd nid yw'r drwydded gerddoriaeth PRS sy'n cynnwys perfformiadau neu gerddoriaeth ar ystâd y Senedd yn gymwys. Ar sail hyn, ni ddylid defnyddio cerddoriaeth dan reolaeth hawliau.

212. Mae Aelodau yn rheolwyr data at ddibenion Deddf Diogelu Data 1998. O'r herwydd, dylai'r Aelodau sicrhau bod pob unigolyn y gellid ei adnabod yn y cyflwyniad wedi rhoi'r cydsyniad priodol i'w data personol gael eu defnyddio a'u cyhoeddi ar y gwahanol blatfformau y bydd y cyflwyniad yn ymddangos arnynt (megis Senedd.tv ac ati).

Hyd:

213. Mae'r Llywydd yn ei gwneud yn ofynnol na ddylai unrhyw ddeunydd sy'n cynnwys sain bara'n hwy na 90 eiliad. Oherwydd hyd yr eitem, nid yw'n briodol dangos fideo â sain yn ystod Datganiad 90 Eiliad. Gellir dangos ffotograffau, sleidiau a thestun nad ydynt yn cynnwys sain ar y sgriniau drwy gydol cyfraniad yr Aelod perthnasol os yw'n briodol.

Trefn

214. Gellir defnyddio nifer o wahanol fformatau rhaglenni cyflwyno ar gyfleusterau TGCh y Siambr. Fodd bynnag, dylai'r deunydd fod ar gael o flaen llaw i swyddogion Ysgrifenyddiaeth y Siambr fel y nodwyd ym mharagraff 206. Bydd hyn yn rhoi amser i'r gwasanaethau TGCh a'r darlledwyr gynghori a sicrhau y gellir defnyddio'r fformat ar system TG y Siambr. Gellir gofyn am gyngor technegol gan y gwasanaethau TGCh ymlaen llaw (assemblyictservicedesk@cynulliad.cymru).

215. Dylai Aelodau ystyried a yw cynnwys y deunydd clyweledol yn addas i'w ddarlledu ai peidio. Dylid sicrhau bod unrhyw luniau neu glipiau fideo a ddefnyddir mewn cyflwyniadau yn bodloni'r gofynion priodol o ran maint ac ansawdd i'w darlledu. Gellir cael canllawiau technegol ar ansawdd lluniau a fideos ymlaen llaw gan y Gwasanaeth TGCh a Darlledu (AssemblyBroadcasting@cynulliad.cymru).

216. Dylid anfon cyflwyniadau at Ysgrifenyddiaeth y Siambr mewn fformat digidol naill ai drwy e-bost neu ar yriant USB. Dyma'r fformatau a ffefrir:

- Sain – MP3/WAV
- Fideo – MP4/AVI/WMV/MOV
- Delweddau – JPG/PNG
- Cyflwyniadau – PPT (PowerPoint)

Hygyrchedd

217. Bydd cyflwyniadau a ddangosir yn y Siambr i'w gweld ar y sgriniau yn yr oriel gyhoeddus, ar ddesgiau'r Aelodau ac yn cael eu darlledu. Fodd bynnag, dylai'r Aelodau fod yn ymwybodol o faterion yn ymwneud â hygyrchedd. Gall swyddogion Ysgrifenyddiaeth y Siambr gynnig cyngor i sicrhau bod y cyflwyniad yn hygyrch i bawb o'r cyhoedd.

218. Bydd unrhyw gyfraniadau tebyg i'r rhai y sonnir amdanynt uchod a wneir i'r Aelodau yn ystod trafodion y Cynulliad yn rhan o gofnodion y Cynulliad. Caiff linc ei gynnwys yng Nghofnod y Trafodion ynghyd â thrawsgrifiad o unrhyw glipiau sain.

Cydraddoldeb

219. Yn ôl y gyfraith, mae'n ofynnol i'r Cynulliad roi statws cyfartal i'r Gymraeg a'r Saesneg (adran 35 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006). Dylai Aelodau'r Cynulliad wneud pob ymdrech i ddarparu deunydd yn ddwyieithog. Fodd bynnag, efallai na fydd hyn yn bosibl bob tro a gellir gofyn am gyngor pellach gan swyddogion yn hynny o beth.

Deiliaid swyddi

Ethol y Llywydd a'r Dirprwy Lywydd

220. Nodir y gweithdrefnau ar gyfer ethol y Llywydd a'r Dirprwy Lywydd yn Rheol Sefydlog 6.

221. Yn y cyfarfod cyntaf ar ôl etholiad Cynulliad, caiff y Llywydd ei ethol yn gyntaf, ac yna'r Dirprwy Lywydd. Ni chaiff y Llywydd presennol gadeirio'r trafodion os yw am gael ei enwebu i'w ethol yn Llywydd. Os bydd y Llywydd presennol am sefyll i gael ei ailethol yn Llywydd, bydd y Clerc yn cadeirio'r trafodion etholiadol.

Trefniadau ar gyfer cynnal pleidlais gyfrinachol

222. Mae angen pleidlais gyfrinachol os bydd unrhyw Aelod yn gwrthwynebu enwebiad unigol neu os bydd mwy nag un enwebiad. Bydd y Cadeirydd yn gohirio'r cyfarfod ac yn cyhoeddi'r amser y bydd y bleidlais yn cau. Bydd y gloch yn canu er mwyn nodi bod y bwth pleidleisio ar agor. Bydd trefniadau'r bleidlais gyfrinachol fel a ganlyn:

223. Cynhelir pleidlais gyfrinachol yn Ystafell Friffio 13 yn y Senedd, gyferbyn â chefn y Siambr. Bydd y tywyswyr ar gael i roi cyfarwyddiadau i'r Aelodau.

224. Bydd ffurflenni pleidleisio yn cael eu hargraffu pan fydd enwau'r ymgeiswyr yn hysbys. Defnyddir lliw gwahanol ar gyfer pob cylch pleidleisio (os oes angen).

225. Bydd yr Aelodau yn cael eu papurau pleidleisio wrth fynd i mewn i'r ystafell. Bydd eu henwau'n cael eu croesi oddi ar restr gan swyddogion Ysgrifenyddiaeth y Siambr.

226. Bydd y pleidleisio'n digwydd mewn bwth pleidleisio. Rhoddir y papurau pleidleisio mewn blwch pleidleisio.

227. Bydd y bleidlais yn para tan fydd pob Aelod wedi pleidleisio neu am 30 munud (pa un bynnag a ddaw gyntaf).

228. Clerc y Cynulliad fydd yn gyfrifol am oruchwylio'r broses bleidleisio a'r broses o gyfrif y pleidleisiau.

229. Os nad oes ond un enwebiad, gofynnir i'r Aelodau bleidleisio o blaid neu yn erbyn yr Aelod a enwebwyd. Os bydd sawl enwebiad, gofynnir i'r Aelodau

ddewis yr ymgeisydd y maent yn ei ffafrio. Yn y naill achos a'r llall, gall yr Aelodau hefyd ymatal rhag pleidleisio.

230. Os bydd dau Aelod wedi'u henwebu a'r naill a'r llall wedi cael nifer gyfartal o bleidleisiau yn y bleidlais gyfrinachol, cynhelir rhagor o bleidleisiau cyfrinachol nes i un ymgeisydd gael mwy na hanner y pleidleisiau a fwriwyd.

231. Os bydd mwy na dau Aelod wedi'u henwebu ac os na fydd yr un ohonynt yn cael mwy na hanner y pleidleisiau a fwriwyd, bydd yr ymgeisydd sydd â'r nifer leiaf o bleidleisiau yn cael ei dynnu o'r broses. Cynhelir rhagor o bleidleisiau cyfrinachol nes i un ymgeisydd gael mwy na hanner y pleidleisiau a fwriwyd.

232. Bydd y gloch yn canu i ailgynnull y cyfarfod a bydd y Cadeirydd yn cyhoeddi canlyniad yr etholiad yn y Siambr. Bydd yr Aelod a etholir i fod yn Llywydd yn tyngu'r llw os nad yw wedi gwneud hynny eisoes, a bydd yn mynd i'r gadair ar unwaith i gadeirio unrhyw fusnes sy'n weddill ar agenda'r Cyfarfod Llawn, gan gynnwys ethol y Dirprwy Lywydd.

Enwebu Prif Weinidog

233. Mae'n ofynnol i'r Cynulliad enwebu Prif Weinidog o fewn 28 diwrnod i etholiad y Cynulliad. Nodir y weithdrefn ar gyfer enwebu'r Prif Weinidog yn Rheol Sefydlog 8.

234. Gellir enwebu Aelod i'w benodi'n Brif Weinidog yn y Cyfarfod Llawn cyntaf ar ôl etholiad neu yn ystod unrhyw Gyfarfod Llawn dilynol, ar yr amod bod y Cynulliad yn penderfynu gwneud hynny yn unol â Rheol Sefydlog 12.11. Bydd y Llywydd yn gwahodd y Cynulliad i gytuno y caiff enwebiadau eu gwneud. Os bydd unrhyw Aelod yn gwrthwynebu, gelwir pleidlais electronig. Bydd trafodion enwebu yn digwydd dim ond os bydd mwyafrif yr Aelodau sy'n pleidleisio yn cytuno â hynny.

235. Amlinellir y broses ar gyfer enwebu'r Prif Weinidog isod:

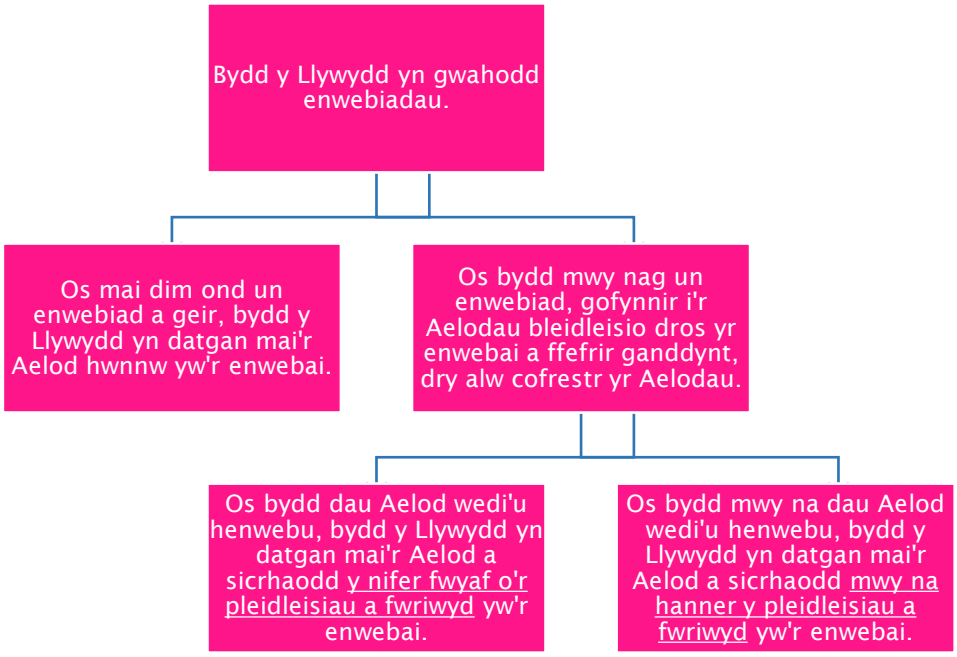

Galw cofrestr yr Aelodau

236. Os bydd angen cynnal pleidlais drwy alw cofrestr, bydd y Llywydd yn gofyn i bob un o'r Aelodau sy'n bresennol (yn nhrefn y wyddor) ddatgan enw'r ymgeisydd y maent yn ei ffafrio. Bydd cyfle i'r Aelodau ymatal rhag pleidleisio hefyd. Ni chaniateir i'r Llywydd na'r Dirprwy Lywydd bleidleisio.

237. Os bydd dau Aelod wedi'u henwebu (neu os bydd dau ymgeisydd ar ôl wedi i'r gweddill gael eu tynnu o'r broses) a bod y broses o alw cofrestr yn arwain at ganlyniad cyfartal, cynhelir pleidlais arall drwy alw'r gofrestr. Caiff y Llywydd

atal neu ohirio'r cyfarfod ar unrhyw adeg os yw'n credu bod hynny'n briodol. Caniateir i enwebiad gael ei dynnu'n ôl rhwng y cylchoedd pleidleisio.

238. Os bydd mwy na dau Aelod wedi'u henwebu ac os na fydd yr un ohonynt yn cael mwy na hanner y pleidleisiau a fwriwyd, bydd yr ymgeisydd sydd â'r nifer leiaf o bleidleisiau yn cael ei dynnu o'r broses. Cynhelir rhagor o bleidleisiau drwy alw'r gofrestr nes i un ymgeisydd gael mwy na hanner y pleidleisiau a fwriwyd.

Canlyniad yr enwebiad

239. Bydd y Llywydd yn argymell i'w Mawrhydi ar unwaith y dylai'r Aelod a enwebwyd gan y Cynulliad gael ei benodi'n Brif Weinidog. Gwneir hyn drwy anfon e-bost at y Palas ar ran y Llywydd.

240. Mae'n bosibl y bydd y sawl a enwebwyd i'w benodi'n Brif Weinidog yn dymuno traddodi araith yn syth ar ôl yr enwebiad.

Ethol Cadeirydd Pwyllgor

241. Yn unol â Rheolau Sefydlog 17.2A–D, ar gyfer pob pwyllgor a sefydlir gan y Cynulliad, rhaid i'r Pwyllgor Busnes gyflwyno cynnig i ddyrannu cadeirydd i bob grŵp gwleidyddol. Wrth gyflwyno'r cynnig, mae'n rhaid i'r Pwyllgor ystyried cydbwysedd gwleidyddol y cadeiryddion. Yna mae'n rhaid i'r Cynulliad ystyried y cynnig hwnnw, a rhaid i o leiaf ddwy ran o dair o'r Aelodau gytuno iddo gael ei basio.

242. Yn yr un modd, yn unol â Rheolau Sefydlog 17.2L–R, os bydd swydd cadeirydd yn wag:

- rhaid i'r Pwyllgor Busnes ystyried effaith y swydd wag honno ar gydbwysedd cadeiryddion y pwyllgorau o ran y grwpiau gwleidyddol; a
- chaiff y Pwyllgor Busnes gyflwyno cynnig i newid grŵp gwleidyddol cadeirydd y pwyllgor lle y cododd y swydd wag ohono, neu gadeirydd unrhyw bwyllgor arall.

243. Yn dilyn canlyniad yr ystyriaeth uchod, rhaid llenwi swydd wag drwy gynnal etholiad.

Gwahoddiad enwebiadau

244. Bydd y Llywydd yn galw am enwebiadau ar gyfer cadeiryddion y pwyllgorau yn y Cyfarfod Llawn.

245. Dim ond Aelod o'r grŵp gwleidyddol y dyrannwyd y pwyllgor hwnnw iddo a all gael ei enwebu yn gadeirydd, a dim ond Aelod o'r un grŵp gwleidyddol sy'n cael cynnig yr enwebiad. Pan fydd gan grŵp gwleidyddol fwy nag 20 o Aelodau, mae'n rhaid i'r sawl a enwebir gael ei eilio gan Aelod arall yn yr un blaid wleidyddol (nid oes angen eilydd ar grwpiau gwleidyddol sydd â llai nag 20 o Aelodau).

246. Caiff y Llywydd wahodd enwebiadau ar gyfer nifer o gadeiryddion yn yr un sesiwn, ond ni chaniateir enwebu Aelod fel cadeirydd mwy nag un pwyllgor ar y tro.

247. Os enwebir un Aelod yn unig, rhaid i'r Llywydd ofyn i'r Cynulliad a oes unrhyw wrthwynebiad. Os nad oes gwrthwynebiad, rhaid i'r Llywydd gyhoeddi bod yr Aelod hwnnw wedi cael ei ethol yn gadeirydd y pwyllgor. Os bydd unrhyw Aelod yn gwrthwynebu, rhaid i'r Llywydd drefnu bod yr etholiad yn cael ei gynnal drwy

bleidlais gyfrinachol. Rhaid i'r Aelod gael mwy na hanner y pleidleisiau a fwriwyd i gael ei ethol.

248. Os ceir dau neu ragor o enwebiadau, rhaid i'r Llywydd drefnu bod yr etholiad yn cael ei gynnal drwy bleidlais gyfrinachol.

249. Os oes angen enwebiadau ar gyfer mwy nag un swydd cadeirydd wag, a bod dau neu fwy o enwebiadau yn dod i law ar gyfer unrhyw bwyllgor, bydd y Llywydd yn parhau â'r enwebiadau ar gyfer swyddi gwag eraill nes y bydd pob enwebiad wedi'i wneud.

250. Ar ddiwedd y broses, bydd y Llywydd yn cyhoeddi amser a dyddiad y pleidleisiau cyfrinachol lle mae angen ethol cadeiryddion pwyllgorau.

Proses y bleidlais gyfrinachol

251. *Os bydd dau enwebiad:* gofynnir i'r Aelodau ddewis yr ymgeisydd y maent yn ei ffafrio. Rhaid i'r Llywydd ddatgan bod yr Aelod sydd wedi sicrhau'r nifer fwyaf o'r pleidleisiau a fwriwyd wedi cael ei ethol. Os bydd nifer y pleidleisiau ar gyfer y ddau ymgeisydd yn gyfartal, rhaid cynnal pleidlais gyfrinachol arall.

252. *Os bydd mwy na dau enwebiad:* gofynnir i'r Aelodau bleidleisio drwy restru cynifer o'r ymgeiswyr ag y dymunant yn nhrefn eu dewis. Os na chaiff yr un Aelod fwy na hanner y pleidleisiau dewis cyntaf a fwriwyd, rhaid hepgor yr ymgeisydd sydd â nifer leiaf y pleidleisiau dewis cyntaf ac ailddosbarthu ei bleidleisiau rhwng yr ymgeiswyr sy'n weddill yn nhrefn blaenoriaeth. Bydd y broses hon o hepgor ymgeiswyr ac ailddosbarthu eu pleidleisiau yn cael ei hailadrodd tan y bydd un ymgeisydd yn sicrhau mwy na hanner y pleidleisiau a fwriwyd.

253. Os bydd nifer y pleidleisiau ar gyfer y ddau ymgeisydd sy'n weddill yn gyfartal, rhaid cynnal pleidlais gyfrinachol arall.

Trefniadau ar gyfer cynnal pleidlais gyfrinachol

254. Bydd y Llywydd yn cyhoeddi dyddiad ac amser y bleidlais gyfrinachol/ pleidleisiau cyfrinachol, a fydd fel arfer mor fuan â phosibl ar ôl i'r enwebiadau gael eu gwneud. Bydd yr Aelodau yn cael gwybod trwy e-bost fod y bythau pleidleisio ar agor. Dyma'r trefniadau ar gyfer pleidleisiau cyfrinachol:

- Cynhelir y bleidlais gyfrinachol/ pleidleisiau cyfrinachol yn Ystafell Friffio 13 yn y Senedd fel arfer, gyferbyn â chefn y Siambr. Bydd staff y Comisiwn ar gael i roi cyfarwyddiadau i'r Aelodau.
- Bydd yr Aelodau yn cael eu papurau pleidleisio wrth fynd i mewn i'r ystafell. Bydd eu henwau'n cael eu croesi oddi ar restr gan swyddogion Ysgrifenyddiaeth y Siambr.
- Defnyddir lliw gwahanol ar gyfer y papurau pleidleisio i ethol pob cadeirydd pwyllgor.
- Bydd y pleidleisio'n digwydd mewn bwth pleidleisio. Rhoddir y papurau pleidleisio mewn blwch pleidleisio.
- Clerc y Cynulliad fydd yn gyfrifol am oruchwylio'r broses bleidleisio a'r broses o gyfrif y pleidleisiau.

Cyhoeddi'r canlyniadau

255. Bydd y Llywydd yn cyhoeddi canlyniadau'r bleidlais gyfrinachol/ pleidleisiau cyfrinachol cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl i'r broses gael ei chwblhau.

Atodiad 1 – Ffurf a Chynnwys Cwestiynau'r Cynulliad

Dylai Aelodau gydymffurfio â'r meini prawf a ganlyn wrth gyflwyno Cwestiynau'r Cynulliad:

1. Cyfrifoldebau Dirprwyedig

1.1 Gellir cyflwyno Cwestiynau'r Cynulliad i'r Prif Weinidog, un o'r Weinidogion Cymru, y Cwnsler Cyffredinol neu Gomisiwn y Cynulliad am unrhyw fater sy'n ymwneud â'u cyfrifoldebau. Caiff y Prif Weinidog ateb cwestiynau llafar sy'n ymwneud ag unrhyw fater o fewn cylch gwaith unrhyw un o Weinidogion Cymru. Fodd bynnag, mae'n rhaid i Gwestiynau Ysgrifenedig ar faterion polisi manwl sy'n ymwneud â chyfrifoldeb Gweinidogion Cymru gael eu cyfeirio at y Gweinidog priodol.

1.2 Gellir defnyddio cwestiynau i ofyn am wybodaeth ynghylch camau gweithredu Gweinidogion neu'r Comisiwn mewn perthynas â materion sydd heb eu datganoli, neu faterion y tu allan i'w cyfrifoldebau, ond ni ellir eu defnyddio i ofyn am gamau gweithredu uniongyrchol ar y materion hynny.

1.3 Mae cyfrifoldebau Gweinidogion unigol Cymru wedi'u cyhoeddi ar dudalennau'r Cabinet ar wefan Llywodraeth Cymru. Nodir cyfrifoldebau Comisiwn y Cynulliad yn Adran 27 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 ac Atodlen 2 iddi.

2. Priod Ffurf Cwestiynau

2.1 Iaith – ni dderbynnir cwestiynau sy'n cynnwys iaith y mae'r Llywydd yn ystyried ei bod yn groes i'r drefn, yn gwahaniaethu neu'n peri tramgwydd, neu iaith sy'n amharu ar urddas y Cynulliad.

2.2 Hyd – dylid drafftio cwestiynau fel eu bod mor gryno â phosibl (dim mwy na 50 gair). Mae hyn yn arbennig o berthnasol ar gyfer Cwestiynau Llafar.

2.3 Cwestiynau Agored – ni dderbynnir cwestiynau agored, megis gofyn am gyfarfodydd y Prif Weinidog y diwrnod hwnnw, neu gwestiwn penagored am flaenoriaethau Llywodraeth Cymru. Rhaid i ffocws cwestiwn fod yn glir o'r ffordd y mae wedi'i eirio. Ceir enghreifftiau o gwestiynau agored ac awgrymiadau eraill yn Atodiad 2.

2.4 Cwmpas – dylid geirio cwestiynau fel eu bod yn nodi pwnc penodol. Gellid ystyried nad yw cwestiynau yn dderbyniadwy os ydynt yn amwys neu'n ddiystyr.

Ni ddylai cwestiynau ofyn am ateb i gynigion damcaniaethol. Ni ddylai cwestiynau gyfleu gwybodaeth neu gyflwyno safbwynt penodol (yn bennaf).

3. Ystyriaethau eraill

3.1 Cwestiynau a Atebwyd - yn achos cwestiynau sydd wedi cael eu hateb eisoes gan yr un Gweinidog, neu gwestiynau sy'n ail-ofyn, neu'n ailadrodd, i bob pwrpas, cwestiwn a atebwyd neu y gwrthodwyd ei ateb eisoes, ni chaniateir iddynt gael eu gofyn eto am gyfnod o dri mis. Fodd bynnag, efallai y bydd cwestiynau sy'n gofyn am ddiweddariad ar wybodaeth ystadegol, er enghraifft, yn dderbyniadwy.

3.2 Sail ffeithiol – nid yw darnau o bapurau newydd neu lyfrau ac ymadroddion neu ddyfyniadau o areithiau ac ati yn dderbyniadwy ond fe ellir nodi'n fyr y ffeithiau sy'n sail i gwestiwn fel rhan o gwestiwn, ar yr amod bod yr Aelod sy'n gofyn y cwestiwn yn derbyn mai ef sy'n gyfrifol am gywirdeb ffeithiau o'r fath.

3.3 Cywirdeb datganiadau – ni chaiff cwestiynau holi a yw datganiadau a wneir yn y wasg, neu gan unigolion preifat neu gyrff answyddogol, yn gywir. Fodd bynnag, mae cwestiynau sy'n cyfeirio at gynnwys negeseuon gan lywodraeth arall at y Cynulliad yn dderbyniadwy.

3.4 Myfyrdodau personol – ni ddylai cwestiynau ystyried cymeriad nac ymddygiad Aelod Cynulliad. Nid yw cwestiwn yn dderbyniadwy os yw'n cyflwyno enwau personau mewn unrhyw ffordd oni fyddai hepgor manylion o'r fath yn golygu y byddai'r cwestiwn yn annealladwy.

3.5 Materion Cyfreithiol – ni dderbynnir cwestiynau sy'n gofyn am farn ar gwestiwn cyfreithiol. Ni chaniateir cwestiynau sy'n ymwneud â mater y mae achos llys wedi'i gychwyn yn ei gylch, neu os rhoddwyd rhybudd o apêl, tan y bydd dyfarniad wedi'i roi (Rheol Sefydlog 13.15). Nid yw cwestiynau sy'n ystyried penderfyniad llys barn yn dderbyniol. Nid yw cwestiynau sy'n ymwneud â dedfryd a basiwyd gan farnwr neu sy'n beirniadu'r farnwriaeth yn dderbyniadwy (Rheol Sefydlog 13.16).

3.6 Gwybodaeth sydd ar gael yn hawdd – ni chaniateir cwestiynau sy'n gofyn am wybodaeth y gall Aelod Cynulliad ei chael yn hawdd ar ei liwt ei hun neu drwy ffynhonnell arall.

Atodiad 2 – Enghreifftiau o gwestiynau agored a gyflwynwyd

1. Beth yw blaenoriaethau Llywodraeth Cymru ar gyfer 2013? – Cyflwynwyd i'r Prif Weinidog

Mae'n agored gan y gall ymwneud ag unrhyw agwedd ar y portffolio Gweinidogol hwn. Gan mai i'r Prif Weinidog y cyflwynwyd y cwestiwn hwn, gellid ei ail-eirio i gynnwys manylion am unrhyw agwedd ar gyfrifoldebau Llywodraeth Cymru.

2. A wnaiff y Prif Weinidog ddatganiad am flaenoriaethau Llywodraeth Cymru ar gyfer y flwyddyn newydd? – Cyflwynwyd i'r Prif Weinidog

Mae'n agored gan y gall ymwneud ag unrhyw agwedd ar y portffolio Gweinidogol hwn. Gan mai i'r Prif Weinidog y cyflwynwyd y cwestiwn hwn, gellid ei ail-eirio i gynnwys manylion am unrhyw agwedd ar gyfrifoldebau Llywodraeth Cymru.

3. A wnaiff y Gweinidog roi'r wybodaeth ddiweddaraf am y polisïau y mae'n bwriadu eu cyflawni yn 2013? – Cyflwynwyd i'r Gweinidog Addysg a Sgiliau

Mae'n agored gan y gall ymwneud ag unrhyw agwedd ar y portffolio Gweinidogol hwn.

4. Pa gamau y mae'r Gweinidog yn eu cymryd i wella bywydau trigolion Caerdydd a'r cymoedd? – Cyflwynwyd i'r Gweinidog Tai, Adfywio a Threftadaeth

Mae'n agored gan y gall ymwneud ag unrhyw agwedd ar y portffolio Gweinidogol hwn.

5. A wnaiff y Gweinidog amlinellu ei flaenoriaethau cyllidebol ar gyfer y 12 mis nesaf? – Cyflwynwyd i Weinidog yr Amgylchedd a Datblygu Cynaliadwy.

Mae'n agored gan y gall ymwneud ag unrhyw agwedd ar y portffolio Gweinidogol hwn.

6. A wnaiff y Gweinidog roi'r wybodaeth ddiweddaraf am weithgareddau ei hadran yng Nghanol De Cymru? – Cyflwynwyd i'r Gweinidog Busnes, Menter, Technoleg a Gwyddoniaeth

Mae'n agored gan y gall ymwneud ag unrhyw agwedd ar y portffolio Gweinidogol hwn.

7. A wnaiff y Prif Weinidog ddatganiad am flaenoriaethau Llywodraeth Cymru ar gyfer pobl ifanc Cymru? – Cyflwynwyd i'r Prif Weinidog

Er ei fod yn cyfeirio at grŵp oedran penodol, mae'n agored gan y gallai ymwneud ag agweddau ar amrywiaeth eang o bortffolios Gweinidogol.

8. A wnaiff y Prif Weinidog amlinellu cynlluniau Llywodraeth Cymru ar gyfer Gogledd Cymru yn 2013? – Cyflwynwyd i'r Prif Weinidog

Er ei fod yn cyfeirio'n benodol at ranbarth etholaethol yr Aelod, mae'n agored gan y gallai ymwneud ag unrhyw agwedd ar yr holl bortffolios Gweinidogol.

9. A wnaiff y Gweinidog amlinellu ei flaenoriaethau ar gyfer gogledd Cymru yn ystod y deuddeg mis nesaf? – Cyflwynwyd i'r Gweinidog Tai, Adfywio a Threftadaeth

Er ei fod yn cyfeirio at ranbarth penodol, mae'n agored gan y gallai ymwneud ag unrhyw agwedd ar yr holl bortffolios Gweinidogol.

10. A wnaiff y Prif Weinidog roi'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd y Rhaglen Lywodraethu? – Cyflwynwyd i'r Prif Weinidog

Er bod y Rhaglen Lywodraethu'n gofnod cyhoeddedig o ymrwymiadau'r Llywodraeth ac ati rydym o'r farn bod hwn yn gwestiwn agored gan y gallai ymwneud ag unrhyw agwedd ar yr holl bortffolios Gweinidogol.

11. A wnaiff y Prif Weinidog amlinellu sut y mae'r Rhaglen Lywodraethu yn darparu ar gyfer pobl yn Nhorfaen? – Cyflwynwyd i'r Prif Weinidog

Fel y cwestiynau uchod, ac er bod y cwestiwn hwn yn cyfeirio at etholaeth benodol, rydym o'r farn bod hwn yn gwestiwn agored gan y gallai ymwneud ag unrhyw agwedd ar yr holl bortffolios Gweinidogol.

Cwestiynau y gellid eu gofyn yn lle'r uchod

1. Pa gamau y bydd Llywodraeth Cymru yn eu cymryd yn ystod 2013 i helpu'r economi wledig?

2. A wnaiff y Prif Weinidog ddatganiad am flaenoriaethau Llywodraeth Cymru ym maes gofal cymdeithasol ar gyfer y flwyddyn newydd?

3. A wnaiff y Gweinidog roi'r wybodaeth ddiweddaraf am y polisïau Addysg Uwch y mae'n bwriadu eu cyflawni yn 2013?

4. Pa gamau y mae'r Gweinidog yn eu cymryd ~~i wella bywydau trigolion~~ i'w gwneud yn haws i drigolion Caerdydd a'r cymoedd fwynhau'r celfyddydau?

5. A wnaiff y Gweinidog amlinellu ei flaenoriaethau cyllidebol ar gyfer prosiectau ynni adnewyddadwy yn ystod y 12 mis nesaf?

6. A wnaiff y Gweinidog roi'r wybodaeth ddiweddaraf am weithgareddau ei hadran o ran cynorthwyo busnesau yng Nghanol De Cymru?

7. A wnaiff y Prif Weinidog ddatganiad am flaenoriaethau addysgol Llywodraeth Cymru ar gyfer pobl ifanc Cymru?

8. A wnaiff y Prif Weinidog amlinellu cynlluniau Llywodraeth Cymru ar gyfer economi Gogledd Cymru yn 2013?

9. A wnaiff y Gweinidog amlinellu ei flaenoriaethau ar gyfer chwaraeon yng ngogledd Cymru yn ystod y deuddeg mis nesaf?

10. A wnaiff y Prif Weinidog roi'r wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd a wnaed o ran cyrraedd y targedau allweddol ar gyfer addysg yn y Rhaglen Lywodraethu?

11. A wnaiff y Prif Weinidog amlinellu sut y mae'r blaenoriaethau economaidd a nodwyd yn y Rhaglen Lywodraethu yn darparu ar gyfer pobl yn Nhorfaen?